

Emma Magnusson
Handläggare
033-35 73 28

Datum
2023-11-21

Instans
Fritids- och folkhälsonämnden
Dnr FOFN 2023-00008 2.1.2.1

Redovisning av anmälningsärenden

Fritids- och folkhälsonämndens beslut

Redovisade anmälningsärenden läggs till handlingarna.

Anmälningsärenden

1. Kommunfullmäktige: Avsägelse av förtroendeuppdrag - entlediganden och fyllnadsval
Dnr 2023-00007
2. Fritids- och folkhälsonämnden: 10-dagars ekonomisk redovisning oktober 2023
Dnr 2023-00054
3. Kommunfullmäktige: Utökad uppdrag Borås kommuns Parkerings AB
Dnr 2023-00185
4. Fritids- och folkhälsonämnden: Lägesbild över brottsligheten och dess konsekvenser i Borås
Dnr 2023-00075
5. Fritids- och folkhälsonämnden: Budget och verksamhetsplan för lokalt folkhälsoarbete i Borås Stad 2024
Dnr 2023-00183
6. Fritids- och folkhälsonämnden: Protokoll från Lokal samverkansgrupp (LSG) för badverksamheten 2023-09-04
Dnr 2023-00182
7. Fritids- och folkhälsonämnden: Protokoll från Lokal samverkansgrupp (LSG) för mötesplatser och öppen ungdomsverksamhet 2023-09-06 och 2023-10-11
Dnr 2023-00182

8. Fritids- och folkhälsonämnden: Protokoll från Förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2023-11-16 (bifogas senare)
Dnr 2023-00020

Håkan Eriksson
Ordförande

Mia Wallengren
Förvaltningschef

Avsägelse av förtroendeuppdrag – entlediganden och fyllnadsval

2023-09-28

Till ärendet hörande handlingar finns tillgängliga på Stadsledningskansliet, rum 1322.

Kommunfullmäktige föreslås besluta:

Magnus Andersson (SD) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i Kommunfullmäktige.

Reza Aghapoor (L) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i Kommunfullmäktige.

Sam Siavashee (SD) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i Individ- och familjeomsorgsnämnden och som ersättare i styrelsen för Borås kommuns Parkerings AB.

Rebecka Rapp (SD) väljs till ersättare i styrelsen för Borås kommuns Parkerings AB.

Tomas Brandberg (SD) entledigas från sitt uppdrag som ledamot i Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och som ersättare i Miljö- och konsumentnämnden.

Nuvarande ersättare Stefan Östanbäck (SD) väljs till ledamot i Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden till och med den 31 december 2026.

Björn Malmquist (SD) väljs till ersättare i Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden till och med den 31 december 2026.

Baard Kronholm Eng (SD) väljs till ersättare i Miljö- och konsumentnämnden till och med den 31 december 2026.

Linda Johansson (SD) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i Sociala omsorgsnämnden.

Bengt Möller (SD) väljs till ersättare i Sociala omsorgsnämnden till och med den 31 december 2026.

Cecilie Tenfjord Toftby (M) entledigas från sitt uppdrag som andre vice ordförande i Miljö- och konsumentnämnden samt som ersättare i Viskans vattenråd.

Thomas Roos (M) väljs till andre vice ordförande i Miljö- och konsumentnämnden till och med den 31 december 2026.

Jon Hjärne (L) entledigas från sitt uppdrag som förste vice ordförande i Kulturnämnden.

Nilo Qahor (V) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i Fritids- och folkhälsönämnden.

Mattias Znar Carlsson (V) väljs till ersättare i Fritids- och folkhälsönämnden till och med den 31 december 2026.

Luis Martinez (V) väljs till ledamot i Servicenämnden till och med den 31 december 2026.

Yvonne Persson

Carl Morberg

10-dagars 2023-10
Fritids- och folkhälsonämnden
Ekonomisk redovisning
Fritidsramen

	2022	2023				
	Nettoutfall jan-aktuell månad	Nämndbudget	Periodiserad nettobudget	Nettoutfall jan-aktuell månad	Avvikelse	Prognos avvikelse
Fritids- och folkhälsonämnd	1 384	1 540	1 293	1 586	-293	-410
Gemensam administration	11 141	15 245	12 759	11 861	898	800
Folkhälsa	-524	3 632	2 386	729	1 657	0
Evenemang	2 687	3 867	3 012	2 469	543	0
Mötesplatser/förebyggande arbete	18 993	29 361	24 583	22 099	2 484	500
Öppen ungdomsverksamhet (Fritidsgårdsverksamhet)	33 714	43 527	37 086	37 277	-191	-400
Anläggningsenheten	101 448	120 808	101 674	113 258	-11 584	-11 000
Badenheten	35 825	36 310	32 850	33 200	-350	-2 200
Buffert	0	2 010	1 725	0	1 725	2 010
Verksamhetens nettokostnader	204 668	256 300	217 368	222 479	-5 111	-10 700
Kommunbidrag	206 033	256 300	217 368	217 368		
Resultat jfr med kommunbidrag	1 365	0	0	-5 111		-10 700
Godkänt ianspråktagande av ack. resultat	0			0		0
Godkända "öronmärkta" projekt	800			0		0
Resultat jfr med tillgängliga medel	2 165			-5 111		-10 700

Bidragsramen

	2022	2023				
	Nettoutfall jan-aktuell månad	Nämndbudget	Periodiserad nettobudget	Nettoutfall jan-aktuell månad	Avvikelse	Prognos avvikelse
Administration föreningsenhet	2 580	3 500	2 917	2 932	-15	0
Föreningsbidrag	27 695	34 355	31 282	30 446	836	0
Bidrag till etniska föreningar	1 630	1 505	1 445	1 447	-2	0
Bidrag till sociala föreningar	3 272	3 500	3 491	3 410	81	0
Bidrag till funktionshindrade	1 178	1 140	1 130	1 125	5	0
Bidrag till pensionärsföreningar	1 802	1 900	1 900	1 803	97	0
Verksamhetens nettokostnader	38 157	45 900	42 165	41 163	1 002	0
Kommunbidrag	44 142	45 900	42 165	42 165		
Resultat jfr med kommunbidrag	5 985	0	0	1 002		0
Godkänt ianspråktagande av ack. resultat	0			0		0
Godkända "öronmärkta" projekt	0			0		0
Resultat jfr med tillgängliga medel	5 985			1 002		0

Verksamhetsmått
Badenheten

Verksamhetsmått	Utfall Okt 2022	Budget 2023	Utfall Sep 2023	Utfall Okt 2023
Antal besökare Stadsparkbadet	135 010	240 000	146 727	166 600
Antal besökare Borås Simarena	105 750	170 000	92 564	110 166
Antal besökare Sandaredsbadet	40 384	65 000	36 199	43 355
Antal besökare Dalsjöbadet	26 400	38 000	25 486	29 599

10-dagars 2023-10

Fritids- och folkhälsonämnden

Kommentarer

Fritidsramen

Den bokförda budgetavvikelsen är för perioden -5 111 tkr.

Det har bokförts kostnader som förväntas justeras/regleras vid årets slut. I uppföljningen påverkar dessa bokförda kostnader utfallet negativt men förväntas justeras på olika sätt framöver, exempelvis externa hyreskostnader från Borås Arena AB, ökade internhyror för nybyggnationer, momsavsättningar, kommunövergripande projektmedel etc.

Därutöver påverkar olika bidrag utfallet positivt, ca 3 200 tkr för perioden. Externa bidrag är exempelvis EU-bidrag för volontärer, prio-pengar och andra fördelade statsbidrag som hanteras direkt av förvaltningen. Kvarstående medel återbetalas eller flyttas till nästkommande budgetår.

Prognos vid årets slut = -10 700 tkr

- **Nämnd, -410 tkr.** Avser högre arvode än budgeterat.
- **Gemensam administration, 800 tkr.** Avser lägre personalkostnader än budgeterat samt lägre kostnader för "övriga tjänster".
- **Badverksamheten, -2 200 tkr.** Badverksamheten är till stor del intäktsfinansierad. Redan vid årets ingång prognostiserades en avvikelse som beräknades till - 5 400 tkr. Budgetavvikelsen för perioden är bättre än prognostiserat. En regnig sommar är gynnsam för badverksamheten. Vår förhoppning är att den positiva trenden kvarstår året ut.
- **Anläggningsverksamheten, -11 000 tkr.** -1 000 tkr avser ökade internhyror och städ per halvår för ny idrottshall "Myråshallen". -5 600 tkr avser ökade hyror för Borås Arena 1 och 2, Sjuhäradshallen, Ryda fotbollshall som faktureras av Borås Arena AB. - 1 500 tkr avser högre elkostnader i jämförelse med budget. Förhoppningen är att få ta del av det elstöd som tilldelas kommunen. Därutöver högre städkostnader och mindre intäkter än budgeterat.
- **Mötesplatser, lokalt inflytande, 500 tkr.** Främst lägre personalkostnader än budgeterat. Ca 100 tkr avser överskott inom ramen för lokalt inflytande.
- **Öppen Ungdomsverksamhet, -400 tkr.** Beror främst på högre kostnader för personal än budgeterat.
- **Buffert, + 2 010tkr.** Används i sin helhet för att täcka prognostiserade underskott.

Övriga verksamheter antas i nuläget att ha en budget i balans vid årets slut.

Moms

Beslut har nu tilldelats förvaltningen och Kammarrätten följer Förvaltningsrättens beslut om att 25% moms ska utgå. Momsdeklarationerna för perioden nov 2019- aug 2023 är "rättade" och beloppet är inbetalt till Skatteverket. Från och med september ingår momsen i de löpande momsdeklarationerna. Kvarstående osäkerhetsfaktor är om det utgår räntekostnad på det belopp som inbetalts till skatteverket. Denna kostnad kommer att påverka badverksamhetens resultat för 2023.

Bokslutsjusteringar

Utifrån nuvarande prognos förväntas 10 100 tkr justeras vid årets slut. 8 100 tkr med koppling till anläggningsverksamheten och 2 000 tkr med koppling till badverksamheten. Se bilaga.

Övrigt

Som en konsekvens av att Borås Simarena 2.0 skjuts på framtiden så kommer nämnden troligen få bekosta de utgifter som uppkommit i projektet. Det rör sig om ett par hundratusen kronor.

Som en konsekvens av att Borås Arena 3.0 skjuts på framtiden så kommer nämnden troligen få bekosta de utgifter som uppkommit i projektet. Det rör sig om ett antal miljoner kronor.

Ovanstående kostnader är inte medräknade i prognosen ovan. De förväntas dock justeras vid årets slut.

Bidragsramen

Prognos vid årets slut

Prognosen per OKT är en budget i balans vid årets slut.

Eventuella över- och underskott regleras i samband med årsbokslutet.

Nettoavvikelse (tkr) Fritidsramen

Verksamhet	Prognos 2023 per OKT	Varav utlovad boksluts-justering	Varav avvikelse inom löpnade verksamhet
Gemensam fritidsadministration inkl. överenskommelsen	800	0	800
Anläggningsverksamheten	-11 000	-8 100	-2 900
Badverksamheten	-2 200	-2 000	-200
Evenemang	0	0	0
Folkhälsoverksamheten	0	0	0
Fritids- och folkhälsonämnden	-410	0	-410
Mötesplatser/Förebyggande inkl. Träffpunkt Simonsland, lokalt inflytande, Ordsråd	500	0	500
Öppen Ungdomsverksamhet inkl. Badresor/Borås Kollo	-400	0	-400
Buffert	2 010	0	2 010
SUMMA	-10 700	-10 100	-600

Kommunfullmäktige

§ 188

Dnr KS 2023-00236 1.2.4.0

Utökat uppdrag Borås kommuns Parkerings AB

(Kommunfullmäktiges tryckta handlingar 2023, nr 145, B 3165)

Kommunfullmäktiges beslut

Följande förändringar i uppdrag gäller från och med 1 januari 2024

- Förändrad process avseende beslut om parkeringsavgifter på gatumark som innebär att Kommunfullmäktige ska fatta beslut om taxor per zon. Tekniska nämnden får i uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för zonindelad prissättning på gatumark, med syfte att ordna trafiken inom staden. Riktlinjerna ska arbetas fram efter samråd med Borås kommuns Parkerings AB.
- Prissättning på tomtmark ska fortsatt hanteras av Borås kommuns Parkerings AB med ett utökat uppdrag att omfatta även andra kommunala förvaltningars tomtmark.
- Borås kommuns Parkerings AB får ett utökat uppdrag avseende drift av samtlig parkering på stadens tomtmark (gäller enbart förvaltningar).
- Boendeparkeringen ska digitaliseras och Borås kommuns Parkerings AB får i och med detta ett uppdrag att administrera och hantera kunder och digitala tillstånd. Bolaget får uppdraget att skapa en kanal in för boendeparkering via webb, app och kundtjänst.
- Borås kommuns Parkerings AB får ansvar för en gemensam kundtjänst avseende parkering inklusive websida för att uppnå en gemensam kontaktyta för besökare, boende och verksamma samt stadens aktörer.
- Borås kommuns Parkerings AB får ansvar att teckna avtal med fastighetsägare gällande parkeringsköp enligt Kommunfullmäktiges fastställda villkor för parkeringsköp.
- Borås kommuns Parkerings AB får en samordnande roll och i samverkan med andra aktörer i staden, till exempel Borås Elnät AB och Lokalförsörjningsförvaltningen, driva utbyggnaden och drift av elladdinfrastruktur både för tjänstefordon och för publikladdning. Borås kommuns Parkerings AB får ansvar för kundgränssnitt och betalning.
- Borås kommuns Parkerings AB ska vara sammankallande för en koncernövergripande arbetsgrupp som ska ta fram lämpliga lokaliseringar för nya parkeringslösningar, reservera ytor genom att starta detaljplaneuppdrag eller säkra genom markanvisningar för dessa samt hitta prioriteringar mellan dem.
- Revidering av ägardirektiv, reglementen och villkor för parkeringsköp ska tas fram i god tid före det att förändringarna i uppdrag börjar gälla.

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens beslut 2023-09-25, § 339

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta:

Följande förändringar i uppdrag gäller från och med 1 januari 2024

- Förändrad process avseende beslut om parkeringsavgifter på gatumark som innebär att Kommunfullmäktige ska fatta beslut om taxor per zon. Tekniska nämnden får i uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för zonindelad prissättning på gatumark, med syfte att ordna trafiken inom staden. Riktlinjerna ska arbetas fram efter samråd med Borås kommuns Parkerings AB.
- Prissättning på tomtmark ska fortsatt hanteras av Borås kommuns Parkerings AB med ett utökat uppdrag att omfatta även andra kommunala förvaltningars tomtmark.
- Borås kommuns Parkerings AB får ett utökat uppdrag avseende drift av samtlig parkering på stadens tomtmark (gäller enbart förvaltningar).
- Boendeparkeringen ska digitaliseras och Borås kommuns Parkerings AB får i och med detta ett uppdrag att administrera och hantera kunder och digitala tillstånd. Bolaget får uppdraget att skapa en kanal in för boendeparkering via webb, app och kundtjänst.
- Borås kommuns Parkerings AB får ansvar för en gemensam kundtjänst avseende parkering inklusive websida för att uppnå en gemensam kontaktyta för besökare, boende och verksamma samt stadens aktörer.
- Borås kommuns Parkerings AB får ansvar att teckna avtal med fastighetsägare gällande parkeringsköp enligt Kommunfullmäktiges fastställda villkor för parkeringsköp.
- Borås kommuns Parkerings AB får en samordnande roll och i samverkan med andra aktörer i staden, till exempel Borås Elnät AB och Lokalförsörjningsförvaltningen, driva utbyggnaden och drift av elladdinfrastruktur både för tjänstefordon och för publikladdning. Borås kommuns Parkerings AB får ansvar för kundgränssnitt och betalning.
- Borås kommuns Parkerings AB ska vara sammankallande för en koncernövergripande arbetsgrupp som ska ta fram lämpliga lokaliseringar för nya parkeringslösningar, reservera ytor genom att starta detaljplaneuppdrag eller säkra genom markanvisningar för dessa samt hitta prioriteringar mellan dem.
- Revidering av ägardirektiv, reglementen och villkor för parkeringsköp ska tas fram i god tid före det att förändringarna i uppdrag börjar gälla.

Sammanfattning av ärendet

Inför den nya mandatperioden 2023-2026 kom de representerade partierna i Kommunfullmäktige överens om, i de så kallade partiöverläggningarna, att utreda ett utökat ansvar för Borås kommuns Parkerings AB (Parkeringsbolaget).

Sammanträdesdatum
2023-10-19

Kommunfullmäktige

En utredning har genomförts av Bolagsgruppen med bidrag från Parkeringsbolaget, Tekniska förvaltningen och Lokalförsörjningsförvaltningen. Parkeringsbolaget föreslås få ett större ansvar för parkeringsprodukten som helhet. Det innebär bland annat ett ansvar för beredning av prissättning, övervakning avseende både gatumark- och tomtmarksparkering i centrum. Ansvaret inkluderar även att tillhandahålla betalgränssnitt, gemensam kundtjänst och att arbeta med utvecklingsfrågor utifrån helhetslösningar samt att samordna utbyggnad och drift av laddinfrastruktur.

De föreslagna förändringarna föreslås gälla från 1 januari 2024.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Evelina Pirs
Handläggare
033 357129

Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag

Borås Stadshus ABs beslut

Styrelsen tillstyrker förslaget om utökat uppdrag för Borås kommuns Parkerings AB i enlighet med partiöverläggningarna.

Sammanfattning

En utredning om utökat ansvar för Borås kommuns Parkerings AB (Parkeringsbolaget) har genomförts i enlighet med partiöverläggningarna inför innevarande mandatperiod.

Parkeringsbolaget föreslås få ett större ansvar för parkeringsprodukten som helhet. Det innebär bland annat ansvar för beredning av prissättning och övervakning avseende både gatumark- och tomtmarksparkering i centrum. Ansvaret inkluderar även att tillhandahålla betalgränssnitt, gemensam kundtjänst och att arbeta med utvecklingsfrågor utifrån helhetslösningar samt att samordna utbyggnad och drift av laddinfrastruktur.

De föreslagna förändringarna föreslås börja gälla från och med 1 januari 2024.

Ärendet i sin helhet

Inför den nya mandatperioden 2023-2026 kom de representerade partierna i Kommunfullmäktige överens om, i de så kallade partiöverläggningarna, att utreda ett utökat ansvar för Borås kommuns Parkerings AB (Parkeringsbolaget) gällande:

- Ansvara för parkeringsprodukten i dess helhet (det inkluderar tomtmark som finns hos andra nämnder idag)
- Se över avgiften på tomtmark och gatumark
- Bereda och teckna avtal för parkeringsköp
- Planera och ta beslut i vissa strategiska frågor

Syftet med utredningen är, i enlighet med partiöverläggningarna, att ge Parkeringsbolaget ett utökat uppdrag för parkeringar i sin helhet och att förenkla för boråsare och besökare att hitta parkeringsplatser samt att göra den kommunala organisationen mer effektiv.

Utredningen har genomförts av Bolagsgruppen med bidrag från Parkeringsbolaget, Tekniska förvaltningen och Lokalförsörjningsförvaltningen. Bland annat har en inventering utförts avseende stadens parkering på tomtmark. Syftet med denna inventering var bland annat att få en gemensam uppfattning av hur stor omfattning som parkering på tomtmark utgör och var dessa parkeringar har sin tillhörighet organisatoriskt i kommunkoncernen. Dessutom syftade inventeringen till att undersöka vilka förutsättningar det finns för att förändra dagens arbetssätt, till exempel när det gäller processen för prisreglering och parkeringsövervakning i staden.

Nedan följer en redovisning av vad utredningen visat, utifrån utredningsuppdraget från partiöverläggningarna.

Parkeringsprodukten i sin helhet

Gatemark är yta som enligt detaljplan är allmän plats. Parkering på gatemark/allmän platsmark ligger under det offentlighetsliga lagrummet, Lag (1976:206) om felparkeringsavgift. I Borås ligger uppdraget under Tekniska nämnden och hanteras av Tekniska förvaltningen.

Utredningen avseende förtydligt uppdrag för parkeringsprodukten i sin helhet och därmed ett förändrat gränssnitt mellan Parkeringsbolaget och Tekniska nämnden omfattar: Parkeringsövervakning, boendeparkering, parkering för rörelsehindrade, fordonsflytt, reglering och skyltsättning, drift och underhåll, kundtjänst samt elladdning, vilka beskrivs nedan.

Parkeringsövervakning

Övervakning på gatemark kräver utbildning enligt Lag (1987:24) om kommunal parkeringsövervakning m.m. och sker i enlighet med Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om utbildning av parkeringsvakter m.m.; (RPSFS 2002:1 FAP 759-1).

Parkeringsbolaget sköter idag övervakningen på gatemark på uppdrag av Tekniska nämnden och har erforderlig utbildning och förordnande från Tekniska nämnden. Parkeringsbolaget är kontaktytan mot parkerarna och beslutsfattandet sker av Tekniska nämnden. Parkeringsbolaget får ersättning för utfört arbete och utfärdar parkeringsanmärkningar där parkeraren betalar in till Transportstyrelsen. De skickar sedan vidare pengarna till Tekniska nämnden efter avdrag för administrativ kostnad. Arbetssättet är inarbetat och fungerar väl. Här föreslås därför inte någon förändring.

Övervakning på stadens parkering på tomtmark sköts idag av respektive förvaltning och bolag. För att uppnå en enhetlighet föreslås ett förändrat arbetssätt där Parkeringsbolaget tar över uppdraget avseende övervakning för samtlig parkering på stadens tomtmark i centrum (gäller enbart förvaltningar).

Boendeparkering

Boendeparkering är ett undantag för likställighetsprincipen i trafiklagstiftningen där kommunen har mandat att fatta beslut om undantag för boende i ett visst område där det för fastighetsägaren är mycket svårt eller omöjligt att lösa detta

på egen mark (oftast på grund av att det helt enkelt inte finns någon yta att tillgå).

Boendeparkeringen i Borås består av en digital boendeparkeringsbiljett som kan lösas med telefon eller i automat. Utöver detta behöver den boende också inneha ett boendetillstånd vilket idag är i pappersform och skickas ut till den boende med brev. För att vara berättigad till boendeparkering behöver man vara mantalsskriven i rätt område och stå som ägare av fordonet. Det finns fyra boendeparkeringsområden i centrala Borås.

Förslag till nytt arbetssätt är att boendeparkeringen digitaliseras och Parkeringsbolaget får till uppdrag att administrera och hantera kunder och digitala tillstånd. Förändringar av regler, villkor och pris beslutas av Tekniska nämnden som ersätter Parkeringsbolaget för tjänsten. Parkeringsbolaget blir kanalen in för boendeparkering via webb, app och kundtjänst. Det nya arbetssättet innebär att risken för fel minskar, övervakningen effektiviseras och kundnöjdheten ökar då det blir enklare att lösa sina ärenden själv.

Parkering för rörelsehindrade

Tekniska nämnden utfärdar och sköter administrationen för parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Detta är en myndighetsutövning där beslutsmandatet ligger hos Tekniska nämnden. Parkeringsbolaget övervakar och får ersättning för det. Det föreslås ingen förändring av arbetssätt.

Fordonsflytt

Tekniska nämnden hanterar hela fordonsflytten idag. Idag rapporterar Parkeringsbolaget feluppställda fordon till kommunens fordonsflytt. Fordonsflytt är en myndighetsutövning där beslutsmandatet ligger hos Tekniska nämnden. Det föreslås ingen förändring av arbetssätt.

Reglering och skyltsättning

Skyltsättning är myndighetsutövning och föreslås även fortsättningsvis hanteras av Tekniska nämnden. Möjligtvis kan Tekniska nämnden och Parkeringsbolaget framöver komma överens om samordning av vissa enklare ärenden.

Drift och underhåll

Väghållaren, som är Tekniska nämnden på gatumark och kommunalt huvudmannaskap, ansvarar idag för drift och underhåll avseende beläggning, målning, renhållning och vägmärkning. Ansvaret om drift och underhåll föreslås ligga kvar som idag på Tekniska nämnden då det är nära kopplat till nämndens ansvar som väghållare.

Elladdning

Det har skett en inventering av antalet parkeringsplatser på tomtmark och i samband med detta blev det tydligt att det finns ett behov av samlad hantering av elladdning av fordon. Parkeringsbolaget föreslås få en samordnande roll och i samverkan med andra aktörer i staden, till exempel Borås Elnät AB och Lokalförslörjningsförvaltningen, driva utbyggnad och drift av laddinfrastruktur

både avseende tjänstefordon och för publikladdning. Det är av stor vikt att affärsm modeller mellan berörda bolag och förvaltningar utvecklas för att säkerställa att investeringarna är lönsamma över tid. Parkeringsbolaget får ett ansvar för kundgränssnitt och betalning. En förutsättning att ovanstående ska fungera är att Parkeringsbolaget är parkeringsoperatör. Det är inte möjligt att ha en samordnande roll för elladdning på parkeringsplats där annan parkeringsoperatör har anlitats.

Kundtjänst

Idag finns olika kontaktytor för kunder och aktörer som följer hur organisationen ser ut. För att underlätta för besökare, invånare och andra aktörer föreslås ett förändrat arbetssätt som innebär en gemensam kundtjänst inklusive websida hos Parkeringsbolaget. Om all parkering, oavsett kommunal tomtmark eller gatemark, samlas till en gemensam kontaktyta får besökare, boende och verksamma samt stadens aktörer en part att vända sig till. Detta förväntas ge fördelar som enhetlighet, enkelhet, effektivitet och professionalism.

Avgifter

På gatemark får en avgift tas ut endast om det krävs för trafikens ordnande. Prissättning på gatemark styrs bland annat av Lag (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats, m.m., och enligt taxa beslutad av Kommunfullmäktige.

Idag sätts priset på gatemark (i det avses både avgifter i kr/timme och pris för boendeparkering) genom att Tekniska förvaltningen tar fram ett underlag till Tekniska nämnden. Nämnden lyfter det vidare till Kommunstyrelsen och därefter beslutar Kommunfullmäktige om ett maxbelopp för avgiften. Prissättning på tomtmark hanteras av Parkeringsbolaget.

Det är Kommunfullmäktige som ska fastställa avgiften för parkering på gatemark och avgiften för parkering på tomtmark hanteras av Parkeringsbolaget. När det gäller avgift på gatemark fattar idag Kommunfullmäktige beslut om en taxa med ett maxbelopp och lämnar därefter åt Tekniska nämnden att besluta om avgifter och zoner. Enligt uppgift från Sveriges kommuner och Regioner (SKR) bedöms dock inte detta vara tillräckligt då det skapar ett utrymme för tekniska nämnden att fatta beslut om avgifter som anses bli för omfattande i praktiken och då kan få stor inverkan på den kommunala ekonomin. SKR menar att Kommunfullmäktige bör anta riktlinjer för avgiftsuttagen som åtminstone fastställer storleken på avgiftsuttaget. Med anledning av detta föreslås att riktlinjer för prissättning på gatemark arbetas fram och att dessa riktlinjer ska vara fördelat på zoner, med syfte att ordna trafiken. Riktlinjerna ska arbetas fram efter samråd med Parkeringsbolaget. Övrig reglering ska fortsatt hanteras av Tekniska nämnden såsom vilka gator som ska avgiftsbeläggas.

När det gäller reglering och prissättning på tomtmark är det fortsatt Parkeringsbolaget som ska hantera detta med ett utökat uppdrag att omfatta även andra förvaltningars tomtmark. Det nya föreslagna arbets sättet innebär att prissättningen inom stadens kommunala parkering skulle kunna enhetliggöras.

Avtal parkeringsköp

Vid om- och nybyggnation har fastighetsägare enligt Plan- och bygglagen skyldighet att ordna lämpligt utrymme för parkering inom tomten eller i närhet av den. I de fall fastighetsägaren inte har möjlighet att ordna tillräckligt med parkeringsplatser inom sin egen fastighet kan parkeringsköp vara ett alternativ. Idag tecknas avtal om parkeringsköp skriftligt mellan Kommunstyrelsen och fastighetsägare innan bygglov beviljas.

Parkeringsbolaget ansvarar för att bygga och förvalta de anläggningar som staden har åtagit sig att göra i form av inkomna parkeringsköpsmedel. Förslag till nytt arbets sätt är att det är Parkeringsbolaget som tecknar avtal med fastighetsägare, men att avtalet inför avtalsskrivande stäms av med Samhällsbyggnadsförvaltningen för att säkerställa att innehållet motsvarar de kriterier som ska vara uppfyllda inför ett bygglov. Innan slutbesked lämnas för byggnation ska fastighetsägaren ha betalat in det totala friköpsbeloppet till Parkeringsbolaget i enlighet med avtalet. Pengarna ska sedan bidra till att finansiera planerade eller redan uppförda allmänna parkeringsanläggningar och mobilitetshubbar.

Beslut i vissa strategiska frågor

Enligt parkeringsprogrammet föreslås Parkeringsbolaget vara sammankallande för en koncernöverskridande arbetsgrupp som ska ta fram lämpliga lokaliseringar för nya parkeringslösningar, reservera ytor genom att starta detaljplaneuppdrag eller säkra genom markanvisning för dessa samt hitta prioriteringar mellan dem.

Slutsatser och rekommendationer

Utifrån genomförd utredning finns förslag till förändrat arbets sätt inom följande områden:

- Förändrad process avseende beslut om parkeringsavgifter på gatumark som innebär att Kommunfullmäktige ska fatta beslut om taxor per zon. Tekniska nämnden får i uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för zonindelad prissättning på gatumark, med syfte att ordna trafiken inom staden. Riktlinjerna ska arbetas fram efter samråd med Borås kommuns Parkerings AB.
- Prissättning på tomtmark ska fortsatt hanteras av Borås kommuns Parkerings AB med ett utökat uppdrag att omfatta även andra kommunala förvaltningars tomtmark.
- Boendeparkeringen digitaliseras och Parkeringsbolaget administrerar och hanterar kunder och digitala tillstånd. Förändringar av regler, villkor och pris beslutas av Tekniska nämnden som ersätter Parkeringsbolaget

för övervakningen. Parkeringsbolaget blir kanalen in för boendeparkering via webb, app och kundtjänst. Det nya arbetssättet innebär att risken för fel minskar, övervakningen effektiviseras och kundnöjdheten ökar då det blir enklare att lösa sina ärenden själv.

- Parkeringsbolaget får ett utökat uppdrag avseende drift av samtlig parkering på stadens tomtmark (gäller enbart förvaltningar). Detta omfattar reglering, prissättning, skyltsättning, elladdning, upptagande av betalning, erbjudanden (tillstånd/avgift m.m.), övervakning och underhåll.
- Parkeringsbolaget får en samordnande roll och i samverkan med andra aktörer i staden, till exempel Borås Elnät AB och Lokalförsörjningsförvaltningen, driva utbyggnaden och drift av laddinfrastruktur både avseende stadens tjänstefordon och för publikladdning. Detta innebär att Parkeringsbolaget får ett ansvar för kundgränssnitt och betalning.
- Parkeringsbolaget får ansvar för en gemensam kundtjänst inklusive websida för att uppnå en gemensam kontaktyta för besökare, boende och verksamma samt stadens aktörer. Detta förväntas ge fördelar som enhetlighet, enkelhet, effektivitet och professionalism. Parkeringsbolaget ska eftersträva en kostnadseffektiv kundtjänst som inte kräver mer resurser än vad som sammantaget krävs i nuvarande organisationer inom koncernen. Parkeringsbolaget får ersättning för sina självkostnader för inrättande av utökad kundtjänstfunktion, administration och parkeringsövervakning från parkeringsavgifter både för tomtmark och för gatumarksparkering.
- Parkeringsbolaget får ansvar för att teckna avtal med fastighetsägare gällande parkeringsköp enligt Kommunfullmäktiges fastställda riktlinjer för parkeringsköp. För att säkerställa att innehållet motsvarar de kriterier som ska vara uppfyllda inför ett bygglov ska avtalet inför avtalsskrivande stämmas av med Samhällsbyggnadsförvaltningen. Innan slutbesked lämnas för byggnation ska fastighetsägaren ha betalat in det totala friköpsbeloppet till Parkeringsbolaget i enlighet med avtalet. Parkeringsköpsmedel ska bidra till att finansiera planerade eller redan uppförda allmänna parkeringsanläggningar och mobilitetshubbar.
- Parkeringsbolaget föreslås vara sammankallande för en koncernöverskridande arbetsgrupp som ska ta fram lämpliga lokaliseringar för nya parkeringslösningar, reservera ytor genom att starta detaljplaneuppdrag eller säkra genom markanvisning för dessa samt hitta prioriteringar mellan dem.

De föreslagna förändringarna ovan föreslås genomföras till årsskiftet 2023/2024.

Parkeringsbolaget får med ovanstående genomförda förändringar ett större ansvar för parkeringsprodukten som helhet. Det innebär bland annat ett ansvar för beredning av prissättning, övervakning avseende både gatumark- och tomtmarksparkering i centrum inom koncernen. Ansvaret inkluderar även att tillhandahålla betalgränssnitt, gemensam kundtjänst och att arbeta med utvecklingsfrågor utifrån helhetslösningar samt att samordna utbyggnad och drift av laddinfrastruktur.

Förändringarna förutsätter att avtal tecknas mellan Parkeringsbolaget och berörda parter för att finansiera de parkeringstjänster som övertas av Parkeringsbolaget.

För att Parkeringsbolaget ska kunna ha ansvaret för parkeringsprodukten som helhet krävs att det är Parkeringsbolaget som är parkeringsoperatör.

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen

Ulf Olsson
Borås Stadshus Ordförande

Svante Stomberg
VD

Sammanträdesdatum
2023-09-11

Borås Stadshus AB

§ 29

Dnr SH 2023-00038 1.3.1.1

Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag

Borås Stadshus ABs beslut

Styrelsen tillstyrker förslaget om utökat uppdrag för Borås kommuns Parkerings AB i enlighet med partiöverläggningarna.

Sammanfattning av ärendet

En utredning om utökat ansvar för Borås kommuns Parkerings AB (Parkeringsbolaget) har genomförts i enlighet med partiöverläggningarna inför innevarande mandatperiod.

Parkeringsbolaget föreslås få ett större ansvar för parkeringsprodukten som helhet. Det innebär bland annat ansvar för beredning av prissättning och övervakning avseende både gatumark- och tomtmarksparkering i centrum. Ansvaret inkluderar även att tillhandahålla betalgränssnitt, gemensam kundtjänst och att arbeta med utvecklingsfrågor utifrån helhetslösningar samt att samordna utbyggnad och drift av laddinfrastruktur.

De föreslagna förändringarna föreslås börja gälla från och med 1 januari 2024.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Susanne Bladh
Handläggare
033 357046

Datum 2023-09-25
Instans **Kommunstyrelsen**
Dnr KS 2023-00236 1.2.4.0

Kommunfullmäktige

Utökad uppdrag Borås kommuns Parkerings AB

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Följande förändringar i uppdrag gäller från och med 1 januari 2024

- Förändrad process avseende beslut om parkeringsavgifter på gatumark som innebär att Kommunfullmäktige ska fatta beslut om taxor per zon. Tekniska nämnden får i uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för zonindelad prissättning på gatumark, med syfte att ordna trafiken inom staden. Riktlinjerna ska arbetas fram efter samråd med Borås kommuns Parkerings AB.
- Prissättning på tomtmark ska fortsatt hanteras av Borås kommuns Parkerings AB med ett utökad uppdrag att omfatta även andra kommunala förvaltningars tomtmark.
- Borås kommuns Parkerings AB får ett utökad uppdrag avseende drift av samtlig parkering på stadens tomtmark (gäller enbart förvaltningar).
- Boendeparkeringen ska digitaliseras och Borås kommuns Parkerings AB får i och med detta ett uppdrag att administrera och hantera kunder och digitala tillstånd. Bolaget får uppdraget att skapa en kanal in för boendeparkering via webb, app och kundtjänst.
- Borås kommuns Parkerings AB får ansvar för en gemensam kundtjänst avseende parkering inklusive websida för att uppnå en gemensam kontaktyta för besökare, boende och verksamma samt stadens aktörer.
- Borås kommuns Parkerings AB får ansvar att teckna avtal med fastighetsägare gällande parkeringsköp enligt Kommunfullmäktiges fastställda villkor för parkeringsköp.
- Borås kommuns Parkerings AB får en samordnande roll och i samverkan med andra aktörer i staden, till exempel Borås Elnät AB och Lokalförsörjningsförvaltningen, driva utbyggnaden och drift av elladdinfrastruktur både för tjänstefordon och för publikladdning. Borås kommuns Parkerings AB får ansvar för kundgränssnitt och betalning.
- Borås kommuns Parkerings AB ska vara sammankallande för en koncernövergripande arbetsgrupp som ska ta fram lämpliga lokaliseringar för nya parkeringslösningar, reservera ytor genom att

starta detaljplaneuppdrag eller säkra genom markanvisningar för dessa samt hitta prioriteringar mellan dem.

- Revidering av ägardirektiv, reglementen och villkor för parkeringsköp ska tas fram i god tid före det att förändringarna i uppdrag börjar gälla.

Sammanfattning

Inför den nya mandatperioden 2023-2026 kom de representerade partierna i Kommunfullmäktige överens om, i de så kallade partiöverläggningarna, att utreda ett utökat ansvar för Borås kommuns Parkerings AB (Parkeringsbolaget).

En utredning har genomförts av Bolagsgruppen med bidrag från Parkeringsbolaget, Tekniska förvaltningen och Lokalförsörjningsförvaltningen.

Parkeringsbolaget föreslås få ett större ansvar för parkeringsprodukten som helhet. Det innebär bland annat ett ansvar för beredning av prissättning, övervakning avseende både gatumark- och tomtmarksparkering i centrum. Ansvaret inkluderar även att tillhandahålla betalgränssnitt, gemensam kundtjänst och att arbeta med utvecklingsfrågor utifrån helhetslösningar samt att samordna utbyggnad och drift av laddinfrastruktur.

De föreslagna förändringarna föreslås gälla från 1 januari 2024.

Ärendet i sin helhet

Inför den nya mandatperioden 2023-2026 kom de representerade partierna i Kommunfullmäktige överens om, i de så kallade partiöverläggningarna, att utreda ett utökat ansvar för Borås kommuns Parkerings AB (Parkeringsbolaget) gällande:

- Ansvara för parkeringsprodukten i dess helhet (det inkluderar tomtmark som finns hos andra nämnder idag)
- Se över avgiften på tomtmark och gatumark
- Bereda och teckna avtal för parkeringsköp
- Planera och ta beslut i vissa strategiska frågor

Syftet med utredningen är, i enlighet med partiöverläggningarna, att ge Parkeringsbolaget ett utökat uppdrag för parkeringar i sin helhet och att förenkla för Boråsare och besökare att hitta parkeringsplatser samt göra den kommunala organisationen mer effektiv.

Utredningen har genomförts av Bolagsgruppen med bidrag från Parkeringsbolaget, Tekniska förvaltningen och Lokalförsörjningsförvaltningen. Bland annat har en inventering utförts avseende stadens parkering på tomtmark. Syftet med denna inventering var bland annat att få en gemensam uppfattning av hur stor omfattning som parkering på tomtmark utgör och var dessa parkeringar har sin tillhörighet organisatoriskt i kommunkoncernen. Dessutom syftade inventeringen till att undersöka vilka förutsättningar det finns

för att förändra arbetssätten vi har idag, till exempel när det gäller processen för prisreglering och parkeringsövervakning i staden.

Nedan följer en redovisning av vad utredningen visat, utifrån utredningsuppdraget från partiöverläggningarna.

Parkeringsprodukten i sin helhet

Gatumark är yta som enligt detaljplan är allmän plats. Parkering på gatumark/allmän platsmark ligger under det offentlighetsrättsliga lagrummet, Lag (1976:206) om felparkeringsavgift. I Borås ligger uppdraget under Tekniska nämnden och hanteras av Tekniska förvaltningen.

Utredningen avseende förtydligt uppdrag för parkeringsprodukten i sin helhet och därmed ett förändrat gränssnitt mellan bland annat Parkeringsbolaget och Tekniska nämnden omfattar: Parkeringsövervakning, boendeparkering, parkering för rörelsehindrade, fordonsflytt, reglering och skyltsättning, drift och underhåll, kundtjänst samt elladdning, vilka beskrivs nedan.

Parkeringsövervakning

Övervakning på gatumark kräver utbildning enligt Lag (1987:24) om kommunal parkeringsövervakning m.m. och sker i enlighet med Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om utbildning av parkeringsvakter m.m.; (RPSFS 2002:1 FAP 759-1).

Parkeringsbolaget sköter idag övervakningen på gatumark på uppdrag av Tekniska nämnden och har erforderlig utbildning och förordnande från Tekniska nämnden. Parkeringsbolaget är kontaktytan mot parkörerna och beslutsfattandet sker av Tekniska nämnden. Parkeringsbolaget får ersättning för utfört arbete och utfärdar parkeringsanmärkningar där parkören betalar in till Transportstyrelsen. De skickar sedan vidare pengarna till Tekniska nämnden efter avdrag för administrativ kostnad. Arbetssättet är inarbetat och fungerar väl. Här föreslås därför inte någon förändring.

Övervakning på stadens parkering på tomtmark sköts idag av respektive förvaltning och bolag. För att uppnå en enhetlighet föreslås ett förändrat arbetssätt där Parkeringsbolaget tar över uppdraget avseende övervakning för samtlig parkering på stadens tomtmark i centrum (gäller enbart förvaltningar).

Boendeparkering

Boendeparkering är ett undantag för likställighetsprincipen i trafiklagstiftningen där kommunen har mandat att fatta beslut om undantag för boende i ett visst område där det för fastighetsägaren är mycket svårt eller omöjligt att lösa detta på egen mark (oftast på grund av att det helt enkelt inte finns någon yta att tillgå).

Boendeparkeringen i Borås består av en digital boendeparkeringsbiljett som kan lösas med telefon eller i automat. Utöver detta behöver den boende också inneha ett boendetillstånd vilket idag är i pappersform och skickas ut till den boende med brev. För att vara berättigad till boendeparkering behöver man

vara mantalsskriven i rätt område och stå som ägare av fordonet. Det finns fyra boendeparkeringsområden i centrala Borås.

Förslag till nytt arbetssätt är att boendeparkeringen digitaliseras och Parkeringsbolaget får till uppdrag att administrera och hantera kunder och digitala tillstånd. Förändringar av regler, villkor och pris beslutas av Tekniska nämnden som ersätter Parkeringsbolaget för tjänsten. Parkeringsbolaget blir kanalen in för boendeparkering via webb, app och kundtjänst. Det nya arbetssättet innebär att risken för fel minskar, övervakningen effektiviseras och kundnöjdheten ökar då det blir enklare att lösa sina ärenden själv.

Parkering för rörelsehindrade

Tekniska nämnden utfärdar och sköter administrationen för parkeringstillstånd för rörelsehindrade. Detta är en myndighetsutövning där beslutsmandatet ligger hos Tekniska nämnden. Parkeringsbolaget övervakar och får ersättning för det. Det föreslås ingen förändring av arbetssätt.

Fordonsflytt

Tekniska nämnden hanterar hela fordonsflytten idag. Idag rapporterar Parkeringsbolaget feluppställda fordon till kommunens fordonsflytt. Fordonsflytt är en myndighetsutövning där beslutsmandatet ligger hos Tekniska nämnden. Det föreslås ingen förändring av arbetssätt.

Reglering och skyltsättning

Skyltsättning är myndighetsutövning och föreslås även fortsättningsvis hanteras av Tekniska nämnden. Möjligtvis kan Tekniska nämnden och Parkeringsbolaget framöver komma överens om samordning av vissa enklare ärenden.

Drift och underhåll

Väghållaren, som är Tekniska nämnden på gatumark och kommunalt huvudmannaskap, ansvarar idag för drift och underhåll avseende beläggning, målning, renhållning och vägmärkning. Ansvaret om drift och underhåll föreslås ligga kvar som idag på Tekniska nämnden då det är nära kopplat till nämndens ansvar som väghållare.

Elladdning

Det har skett en inventering av antalet parkeringsplatser på tomtmark och i samband med detta blev det tydligt att det finns ett behov av samlad hantering av elladdning av fordon. Parkeringsbolaget föreslås få en samordnande roll och i samverkan med andra aktörer i staden, till exempel Borås Elnät AB och Lokalförsörjningsförvaltningen, driva utbyggnad och drift av laddinfrastruktur både avseende tjänstefordon och för publikladdning. Det är av stor vikt att affärsmodeller mellan berörda bolag och förvaltningar utvecklas för att säkerställa att investeringarna är lönsamma över tid. Parkeringsbolaget får ett ansvar för kundgränssnitt och betalning. En förutsättning att ovanstående ska fungera är att Parkeringsbolaget är parkeringsoperatör. Det är inte möjligt att ha en samordnande roll för elladdning på parkeringsplats där annan parkeringsoperatör har anlitats.

Kundtjänst

Idag finns olika kontaktytor för kunder och aktörer som följer hur organisationen ser ut. För att underlätta för besökare, invånare och andra aktörer föreslås ett förändrat arbetssätt som innebär en gemensam kundtjänst inklusive websida hos Parkeringsbolaget. Om all parkering, oavsett kommunal tomtmark eller gatumark, samlas till en gemensam kontaktyta får besökare, boende och verksamma samt stadens aktörer en part att vända sig till. Detta förväntas ge fördelar som enhetlighet, enkelhet, effektivitet och professionalism.

Avgifter

På gatumark får en avgift tas ut endast om det krävs för trafikens ordnande. Prissättning på gatumark styrs bland annat av Lag (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats, m.m., och enligt taxa beslutad av Kommunfullmäktige.

Idag sätts priset på gatumark (i det avses både avgifter i kr/timme och pris för boendeparkering) genom att Tekniska förvaltningen tar fram ett underlag till Tekniska nämnden. Nämnden lyfter det vidare till Kommunstyrelsen och därefter beslutar Kommunfullmäktige om ett maxbelopp för avgiften. Prissättning på tomtmark hanteras av Parkeringsbolaget.

Det är Kommunfullmäktige som ska fastställa avgiften för parkering på gatumark och avgiften för parkering på tomtmark hanteras av Parkeringsbolaget. När det gäller avgift på gatumark fattar idag Kommunfullmäktige beslut om en taxa med ett maxbelopp och lämnar därefter åt Tekniska nämnden att besluta om avgifter och zoner. Enligt uppgift från Sveriges kommuner och Regioner (SKR) bedöms dock inte detta vara tillräckligt då det skapar ett utrymme för Tekniska nämnden att fatta beslut om avgifter som anses bli för omfattande i praktiken och då kan få stor inverkan på den kommunala ekonomin. SKR menar att Kommunfullmäktige bör anta riktlinjer för avgiftsuttagen som åtminstone fastställer storleken på avgiftsuttaget. Med anledning av detta föreslås att riktlinjer för prissättning på gatumark arbetas fram och att dessa riktlinjer ska ha en prissättning fördelat på zoner, med syfte att ordna trafiken. Riktlinjerna ska arbetas fram efter samråd med Parkeringsbolaget. Övrig reglering ska fortsatt hanteras av Tekniska nämnden såsom vilka gator som ska avgiftsbeläggas.

När det gäller reglering och prissättning på tomtmark är det fortsatt Parkeringsbolaget som ska hantera detta med ett utökat uppdrag att omfatta även andra förvaltningars tomtmark. Det nya föreslagna arbetssättet innebär att prissättningen inom stadens kommunala parkering kan enhetliggöras.

Avtal parkeringsköp

Vid om- och nybyggnation har fastighetsägare enligt Plan- och bygglagen skyldighet att ordna lämpligt utrymme för parkering inom tomten eller i närhet av den. I de fall fastighetsägaren inte har möjlighet att ordna tillräckligt med parkeringsplatser inom sin egen fastighet kan parkeringsköp vara ett alternativ.

Idag tecknas avtal om parkeringsköp skriftligt mellan Kommunstyrelsen och fastighetsägare innan bygglov beviljas.

Parkeringsbolaget ansvarar för att bygga och förvalta de anläggningar som staden har åtagit sig att göra i form av inkomna parkeringsköpsmedel. Förslag till nytt arbetssätt är att det är Parkeringsbolaget som tecknar avtal med fastighetsägare, men att avtalet inför avtalsskrivande stäms av med samhällsbyggnadsförvaltningen för att säkerställa att innehållet motsvarar de kriterier som ska vara uppfyllda inför ett bygglov. Innan slutbesked lämnas för byggnation ska fastighetsägaren ha betalat in det totala friköpsbeloppet till Parkeringsbolaget i enlighet med avtalet. Pengarna ska sedan bidra till att finansiera planerade eller redan uppförda allmänna parkeringsanläggningar och mobilitetshubbar.

Beslut i vissa strategiska frågor

Enligt parkeringsprogrammet föreslås Parkeringsbolaget vara sammankallande för en koncernöverskridande arbetsgrupp som ska ta fram lämpliga lokaliseringar för nya parkeringslösningar, reservera ytor genom att starta detaljplaneuppdrag eller säkra genom markanvisning för dessa samt hitta prioriteringar mellan dem.

Slutsatser och rekommendationer

Utifrån genomförd utredning finns förslag till förändrat arbetssätt inom följande områden:

- Förändrad process avseende beslut om parkeringsavgifter på gatumark som innebär att Kommunfullmäktige ska fatta beslut om taxor per zon. Tekniska nämnden får i uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för zonindelad prissättning på gatumark, med syfte att ordna trafiken inom staden. Riktlinjerna ska arbetas fram efter samråd med Borås kommuns Parkerings AB.
- Prissättning på tomtmark ska fortsatt hanteras av Borås kommuns Parkerings AB med ett utökat uppdrag att omfatta även andra kommunala förvaltningars tomtmark.
- Boendeparkeringen digitaliseras och Parkeringsbolaget administrerar och hanterar kunder och digitala tillstånd. Förändringar av regler, villkor och pris beslutas av Tekniska nämnden som ersätter Parkeringsbolaget för övervakningen. Parkeringsbolaget blir kanalen in för boendeparkering via webb, app och kundtjänst. Det nya arbetssättet innebär att risken för fel minskar, övervakningen effektiviseras och kundnöjdheten ökar då det blir enklare att lösa sina ärenden själv.
- Parkeringsbolaget får ett utökat uppdrag avseende drift av samtlig parkering på stadens tomtmark (gäller enbart förvaltningar). Detta omfattar reglering, prissättning, skyltsättning, elladdning, upptagande av betalning, erbjudanden (tillstånd/avgift mm), övervakning och underhåll.

- Parkeringsbolaget får en samordnande roll och i samverkan med andra aktörer i staden, till exempel Borås Elnät AB och Lokalförsörjningsförvaltningen, driva utbyggnaden och drift av laddinfrastruktur både avseende stadens tjänstefordon och för publikladdning. Detta innebär att Parkeringsbolaget får ett ansvar för kundgränssnitt och betalning.
- Parkeringsbolaget får ansvar för en gemensam kundtjänst inklusive websida för att uppnå en gemensam kontaktyta för besökare, boende och verksamma samt stadens aktörer. Detta förväntas ge fördelar som enhetlighet, enkelhet, effektivitet och professionalism. Parkeringsbolaget ska eftersträva en kostnadseffektiv kundtjänst som inte kräver mer resurser än vad som sammantaget krävs i nuvarande organisationer inom koncernen. Parkeringsbolaget får ersättning för sina självkostnader för inrättande av utökad kundtjänstfunktion, administration och parkeringsövervakning från parkeringsavgifter både för tomtmark och gatumarksparkering.
- Parkeringsbolaget får ansvar för att teckna avtal med fastighetsägare gällande parkeringsköp enligt Kommunfullmäktiges fastställda villkor för parkeringsköp. För att säkerställa att innehållet motsvarar de kriterier som ska vara uppfyllda inför ett bygglov ska avtalet inför avtalsskrivande stämmas av med samhällsbyggnadsförvaltningen. Innan slutbesked lämnas för byggnation ska fastighetsägaren ha betalat in det totala friköpsbeloppet till Parkeringsbolaget i enlighet med avtalet. Parkeringsköpsmedel ska bidra till att finansiera planerade eller redan uppförda allmänna parkeringsanläggningar och mobilitetshubbar.
- Parkeringsbolaget föreslås vara sammankallande för en koncernöverskridande arbetsgrupp som ska ta fram lämpliga lokaliseringar för nya parkeringslösningar, reservera ytor genom att starta detaljplaneuppdrag eller säkra genom markanvisning för dessa samt hitta prioriteringar mellan dem.

De föreslagna förändringarna ovan föreslås genomföras till årsskiftet 2023/2024.

Parkeringsbolaget får med ovanstående genomförda förändringar ett större ansvar för parkeringsprodukten som helhet. Det innebär bland annat ett ansvar för beredning av prissättning, övervakning avseende både gatumark- och tomtmarksparkering i centrum inom koncernen. Ansvaret inkluderar även att tillhandahålla betalgränssnitt, gemensam kundtjänst och att arbeta med utvecklingsfrågor utifrån helhetslösningar samt att samordna utbyggnad och drift av laddinfrastruktur.

Förändringarna förutsätter att avtal tecknas mellan Parkeringsbolaget och berörda parter för att finansiera de parkeringstjänster som övertas av Parkeringsbolaget.

För att Parkeringsbolaget ska kunna ha ansvaret för parkeringsprodukten som helhet krävs att det är Parkeringsbolaget som är parkeringsoperatör.

Samverkan

CSG 2023-06-21 samt 2023-08-24

Kommunfullmäktiges beslut expedieras till

1. Borås kommuns Parkerings AB
2. Tekniska nämnden
3. Samhällsbyggnadsnämnden
4. Lokalförsörjningsnämnden
5. Fritid- och Folkhälsonämnden
6. Servicenämnden
7. Borås Elnät AB
8. AB Bostäder i Borås

Ulf Olsson
Kommunstyrelsens ordförande

Magnus Widén
Ekonomichef

Från: bsab.arend@boras.se
Skickat: den 25 september 2023 15:27
Till: Kommunstyrelsen Diarium
Ämne: Borås Stadshus ABs beslut 2023-09-11 § 29 Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag
Bifogade filer: Beslut-202300038-SH-§ 29.pdf; Skrivelse Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag.pdf
Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Slutfört

Översänder Borås Stadshus ABs beslut 2023-09-11 § 29 Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag.

Enligt uppdrag,

Administrationen

Aktuella handlingar för ärende 2023-00038, Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag bifogas detta e-postmeddelande

Bifogat material kommer från följande handlingar:

Borås Stadshus ABs beslut 2023-09-11 § 29 Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag | Dokumentidentitet:2650

Skrivelse Borås kommuns Parkerings AB; utökat uppdrag | Dokumentidentitet:2607

Lägesbild över brottsligheten och dess konsekvenser i Borås

Framtagen genom Brottsförebyggande rådet i Borås år 2023

Innehåll

Lägesbild över brottsligheten och dess konsekvenser i Borås	1
Inledning	4
Otrygghet	5
Otrygghet i närområdet och oro över brottsutvecklingen i samhället.....	5
Oro att utsättas för brott.....	5
Konsekvenser av oron att utsättas för brott.....	6
Geografiska och demografiska skillnader	6
Förtroende för rättsväsendet och tillit.....	6
Brottstrender.....	7
Självrapporterad utsatthet för brott.....	7
Polisanmälda brott.....	8
Polisiär lägesbild	8
Brott mot näringslivet	10
Utsatthet för brott	10
Tillit till rättsväsendet.....	10
Konsekvenser av brottsutsatthet.....	10
Narkotika.....	11
Bruk av alkohol och narkotika.....	11
Narkotikamarknader	12
Äldres otrygghet och utsatthet för brott.....	13
Otrygghet.....	13
Utsatthet.....	13
Trygghet i offentlig miljö	14
Geografiska och demografiska variationer	14
Skadegörelse	14
Hot spots för otrygghetsskapande händelser	14
Organiserad brottslighet.....	16
Kriminella nätverk.....	16
Särskilt utsatta områden.....	17
Skolan som arena.....	17
Otillåten påverkan, välfärdsbrott, korruption, och oegentligheter.....	18
Våldsbejakande extremism	19
Barn och unga.....	20
Utsatthet för brott – nationellt	20

Utsatthet för brott – Borås.....	21
Otrygghet.....	21
Delaktighet i brott eller normbrytande beteenden	22
Tillåtande attityder.....	23
Riskfaktorer för utveckling av normbrytande beteenden.....	23
Relationsvåld och hedersrelaterad problematik.....	25
Olyckor.....	26
Sammanfattande analys	27
Referenser	29

Borås Stad 2023

Skribent: Alma Rejler

Inledning

Den 1 juli 2023 trädde lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft. Lagen syftar till att säkerställa att kommuner utifrån ett kunskapsbaserat underlag tar ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder och tar visst ansvar för av samordningen av det brottsförebyggande arbetet i kommunen. Kommunerna ska vartannat år besluta om en plan för vilka åtgärder kommunen avser vidta för att förebygga brott. Som underlag för åtgärdsplanen ska kommunen kartlägga brottsligheten, dess omfattning och konsekvenser, annan information av betydelse samt analysera materialet i en lägesbild.

Denna lägesbild har till syfte att kartlägga och analysera brottsligheten och dess konsekvenser inom det geografiska området Borås Stad inom kategorierna:

- Otrygghet
- Brottstrender
- Brotts mot näringslivet
- Narkotika
- Äldres otrygghet och utsatthet för brott
- Trygghet i offentlig miljö
- Organiserad brottslighet
- Våldsbejakande extremism
- Barn och unga
- Relationsvåld och hedersrelaterad problematik
- Olyckor

Lägesbilden är framtagen under 2023 genom Borås Stads lokala Brottsförebyggande råd. Borås Stad kommer senast 1 juli 2024 att besluta om en åtgärdsplan utifrån lägesbildens innehåll.

Brottsligheten och dess konsekvenser har kartlagts utifrån ett antal kategorier som det Brottsförebyggande rådet i Borås ansett vara särskilt angelägna. Som en följd av detta inkluderas även begreppet otrygghet i lägesbilden, då Brottsförebyggande rådet i Borås anser detta vara en allvarlig konsekvens av brottsligheten. Kartläggningen ger framförallt en lägesbild över de två senaste åren, men i vissa fall även längre bak i tiden än så. Lägesbilden inkluderar inte en kartläggning av befintliga brottsförebyggande insatser.

Kartläggningen baseras framförallt på rapporter och statistik på nationell, regional eller lokal nivå, vilka kommer från olika myndigheter, idéburna organisationer eller från Borås Stads verksamheter. Som ett komplement används också direkta erfarenheter eller verksamhetsmått från ett urval av Borås Stads förvaltningar och samverkanspartner.

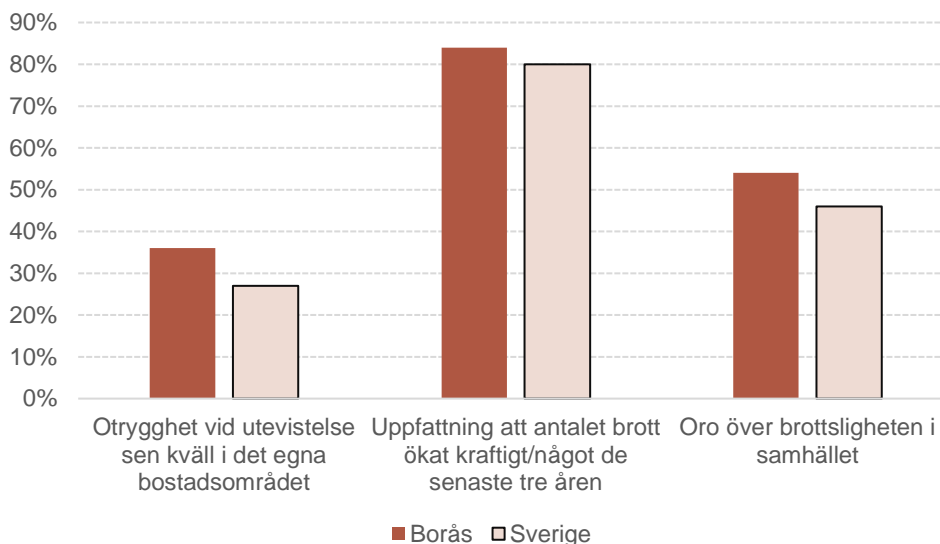
Otrygghet

I Brottsförebyggande rådets Nationella trygghetsundersökning (NTU) kan Borås jämföras med riksnittet och andra kommuner, genom en sammanslagning av resultat från två år i taget. I Borås Stads lokala trygghetsmätning från 2022 kan stadsdelar och olika demografiska grupper i Borås jämföras med varandra. Borås Stads lokala trygghetsmätning visar tillsammans med kommunspecifika resultat från NTU att den upplevda otryggheten i Borås är högre än riksnittet.

Otrygghet i närområdet och oro över brottsutvecklingen i samhället

År 2021/2022 uppger 36 procent av Boråsarna att de upplever otrygghet vid utevistelse sen kväll i det egna bostadsområdet (Brottsförebyggande rådet, 2023). Det är en ökning från 29 procent år 2017/2018, och är högre än riksnittet på 27 procent. I Borås har 84 procent uppfattningen att antalet brott ökat kraftigt/något de senaste tre åren, vilket är högre än riksnittet på 80 procent. 54 procent av Boråsarna känner dessutom oro över brottsligheten i samhället, vilket är en ökning från 45 procent år 2017/2018 och högre än riksnittet på 46 procent.

Figur 1. Otrygghet och oro, 2020/2021, andel personer 16 – 84 år som angett respektive svar, i procent.

Källa: *Nationella Trygghetsundersökningen*

Oro att utsättas för brott

Borås Stads lokala trygghetsmätning 2022 tyder på att en större andel Boråsare oroar sig över att utsättas för brott än som faktiskt blivit utsatta för något brott i närtid. Det är dessutom fler som oroar sig för att en närstående ska utsättas för brott, än att de själva ska utsättas för brott.

NTU visar i sin tur att det är en större andel i Borås som oroar sig för att utsättas för misshandel, sexualbrott, personrån samt stöld av/skadegörelse på

bil än i landet i stort (Brottsförebyggande rådet, 2023). Oron att utsättas för bedrägerier eller bostadsinbrott är ungefär lika i Borås och riket.

Konsekvenser av oron att utsättas för brott

NTU visar att 35 procent av Boråsarna mycket eller ganska ofta valt en annan väg eller ett annat färdssätt på grund av oro att utsättas för brott (Brottsförebyggande rådet, 2023). Det är en ökning från 25 procent 2017/2018, och högre än rikssnittet på 24 procent. Borås Stad är den kommun med näst störst andel, bara i Helsingborg är det vanligare att oro påverkar rörelsefriheten. Det är 17 procent av Boråsarna som avstått från någon aktivitet på grund av oro för brott. Det är en större andel än rikssnittet, fler än vid mätningarna 2017/2018 och det drabbar framförallt kvinnor och yngre. 20 procent av Boråsarna har avstått från att skriva eller lägga upp något på internet på grund av oro för brott.

Geografiska och demografiska skillnader

Borås Stads lokala trygghetsmätning 2022 visar att andelen som oroar sig över brottsligheten i närområdet är högst på Norrby, Övre Sjöbo, Hässleholmen, Göta och i Centrum. Utsattheten för olika typer av brott uppges vara störst bland boende på Hässleholmen och Göta. I dessa områden uppges också en högre oro att utsättas för just de brottstyper som är mer vanligt förekommande på respektive område.

Trots en lägre brottsutsatthet på övre Sjöbo jämfört med flera andra områden märks en försämring gällande flera otrygghetsfaktorer sen 2019. Det gäller främst otrygga inslag i den offentliga miljön, oro för brott, försämrat förtroende för polisen, utsatthet för hot och att otryggheten får större konsekvenser för livskvaliteten.

Andelen som oroar sig över brottsligheten i närområdet är relativt jämnt fördelad över kön, men något ovanligare bland den äldsta gruppen 70 – 85 år. Oro är dock vanligare bland de som bor i hyresrätt, är ensamstående eller har en eller flera föräldrar från ett annat land.

Förtroende för rättsväsendet och tillit

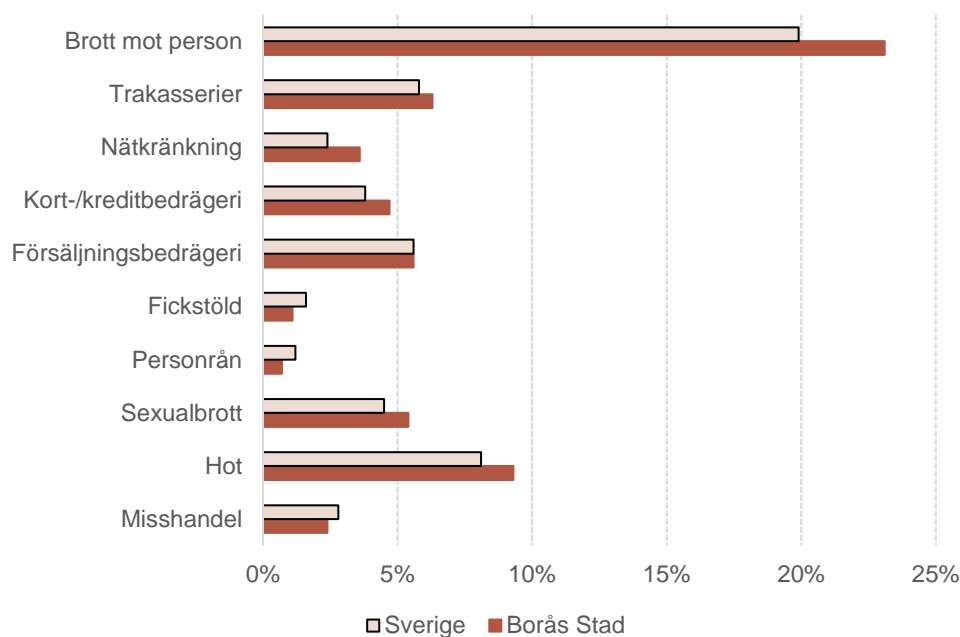
Både nationellt och lokalt är polisen den del av rättsväsendet med högst förtroende bland befolkningen, ett förtroende som dessutom ökat sedan 2017/2018 (Brottsförebyggande rådet, 2023). I Borås är det en större andel (63 procent) som känner mycket eller ganska stort förtroende för polisen än rikssnittet (58 procent). Det är också färre (18 procent) än rikssnittet (22 procent) som upplever att polisen inte bryr sig om problem i det egna bostadsområdet. Varannan Boråsare svarar dock ändå i Borås Stads lokala trygghetsmätning 2022 att de vill se polis oftare i sitt bostadsområde. De allra flesta Boråsare uppger att de litar på sina grannar, och att både de själva och deras grannar skulle ingripa om det hände något otrygghetsskapande i bostadsområdet. Tilliten till grannar har ökat både på Hässleholmen och på Norrby.

Brottstrender

Självrapporterad utsatthet för brott

NTU 2022 visar den lägsta nivån av självrapporterad utsatthet för brott mot person i Sverige sedan 2016 (Brottsförebyggande rådet, 2022). Samma mönster gäller dock inte Borås, där andelen utsatta istället ökat något sedan 2016, och vid senaste mätningen ligger högre än riksnittet.

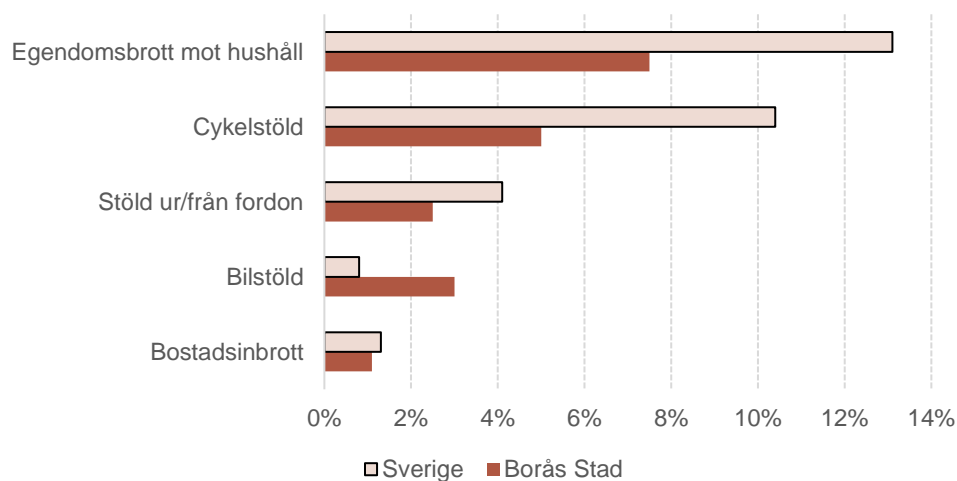
Figur 2. Utsatthet för brott mot person, 2020/2021, andel personer 16 – 84 år i procent.

Källa: *Nationella Trygghetsundersökningen*

I Borås är det en lägre andel av hushållen än nationellt som uppger utsatthet för egendomsbrott. Andelen utsatta hushåll i Borås har också minskat något sedan 2017/2018.

Figur 3. Egendomsbrott mot hushåll, 2020/2021, andel hushåll i procent.

Källa: *Nationella Trygghetsundersökningen*

Borås lokala trygghetsmätning 2022 visar att den självrapporterade utsattheten för brott är störst bland boende på Hässleholmen och Göta. Det gäller bland annat inbrott, skadegörelse, fysiskt våld, hot och trakasserier. Även stöld uppges drabba boende på dessa områden, men framförallt boende på Norrby. Studerande uppger något högre utsatthet för rån och arbetslösa uppger högre utsatthet för fysiskt våld. Studerande, arbetslösa och personer mellan 16 – 29 år uppger även högre utsatthet för hot och sexuella ofredanden.

Polisanmälda brott

Utvecklingen av antalet polisanmälda brott i Borås Stad visar inga anmärkningsvärda mönster av ökning eller minskning sedan 2019, utöver tillfälligt högre nivåer sommaren 2021. Det förekommer dock vissa säsongsvariationer som återkommer årligen. Kurvan över antalet polisanmälda brott under första halvåret 2023 liknar tidigare års antal och säsongsvariationer. Borås lokala trygghetsmätning 2022 visar samtidigt att mörkertalet är stort. Drygt hälften som uppger att de utsatts för något brott har inte anmält det till polisen.

De stadsdelar där det polisanmälts flest brott 2022 är i fallande ordning Centrum, Knalleland, Sjöbo, Hässleholmen, och Trandared. Fristad är den serviceort med flest anmälda brott. Generellt är antalet anmälda brott större i tätorten och serviceorterna än i landsbygdsorter.

De vanligaste polisanmälda brotten från och med 2021 i hela kommunen är narkotikabrott, stöld och smitning från parkerings- eller trafikolycka. I just serviceorterna är skadegörelse det vanligaste polisanmälda brottet.

Polisiär lägesbild

Borås Stad omfattar såväl serviceorter som storstad. Brottslighet och trender ser också olika ut på dessa områden. Borås som storstad har två särskilt utsatta områden med komplex problematik och påverkan av kriminella nätverk. Trender och brottslighet i dessa områden påverkar sannolikt också brottsnivåer och kategorier i övriga staden.

I serviceorterna har det förekommit perioder med tillfälliga ökning av skadegörelsebrott. Trenden har setts i samtliga av kommunens serviceorter men i olika omfattning. Vid flera av dessa perioder har det noterats en lokal tystnad på orterna, där en mycket liten andel av brotten har gått att utreda i brist på bevisning.

Narkotikaförsäljning och bruk är bland de vanligaste förekommande brotten i Borås. Troligen sker merparten av brotten i tätorten även om narkotikaproblematik också ses i serviceorterna. Både lokala, regionala och nationella problembilder pekar på att narkotika är allt lättare att få tag på. Tillgängligheten är en bidragande faktor till att antalet köpare både ökar och återfinns i olika samhällsgrupper, åldrar och områden.

Under den aktuella tidsperioden har det också i perioder noterats flera fall av anmälda brott mot äldre samt bedrägeribrott. Modus har vid flertalet tillfällen

följt den regionala och i vissa fall nationella bilden där bedragare utgett sig för att vara hemtjänst, polis, eller hantverkare. Telefonbedrägerier har också varit återkommande under perioden där bedragaren utgett sig för att representera bank eller sjukvård. Brotten är svåra att utreda och det finns indikationer på att det kan röra sig om såväl gärningspersoner med lokal förankring och eventuell nätverkskoppling men också om regionala eller nationella brottsnätverk. Under perioden 2021 – 2023 har det, likt tidigare år, förekommit förflyttning av så kallade hotspots både vad gäller ungdomssamlingar generellt men också med koppling till nätverksindivider. Brotten som kan kopplas till dessa hotspots är såväl narkotikabrott som skadegörelsebrott. Förflyttningen av aktuella hotspots påverkas sannolikt av såväl årstider och brottsförebyggande arbete som vänskapsband och geografisk tillhörighet. Hotspots likt ovan har under tidsperioden setts såväl i centrala Borås som på serviceorterna, om än i mindre omfattning. Typiska hotspots är skol- och förskolegårdar, allmänna öppna ytor i stadskärnan samt utrymmen i fastigheter på de särskilt utsatta områdena. Bostadsinbrott är ovanligt, men på vissa områden förekommer problem med inbrott i biutrymmen. Delvis på grund av missbrukare som vill finansiera sitt missbruk, delvis för att nyttja utrymmena till häng, bruk och försäljning. Detta bekräftas av Borås Stads lokala trygghetsmätning 2022 där de som bor i hyresrätt i större utsträckning än andra uppger att de utsatts för inbrott i exempelvis avskilda förråd. I en lägesbild över människohandel och sexköp som tagits fram av Borås Stad konstateras att sexhandel förekommer i Borås och att det annonseras i digitala medier, men inte i vilken utsträckning. Majoriteten av sexköparna är män. Polisen uppger samma bild.

Brott mot näringslivet

Utsatthet för brott

Undersökningar från Företagarna och Svenskt Näringsliv visar att mellan en tredjedel upp till hälften av alla företag i Sverige har drabbats av brott inom de senaste fem åren, varav flera har drabbats upprepade gånger (Svenskt näringsliv, 2022; Ämtvall, 2023). Stölder, bluffakturor, skadegörelse och inbrott hör till de vanligaste brotten företag utsätts för. Risken att utsättas för brott är inte jämnt fördelad över alla företag utan varierar beroende på bransch, var i landet företaget är lokaliserat och antal anställda (Svenskt Näringsliv, 2022).

Fastighetsbranschen är den bransch med störst andel brottsutsatta företag. I regel är större företag mer utsatta för brott än mindre företag, vilket kan bero på att de har fler anställda som potentiellt kan utsättas för brott i tjänsten. Större företag kan också ha fler fastigheter och egendomar som riskerar att utsättas för skadegörelse eller stöldbrott.

År 2017 bedömde företagare i Borås att om de skulle drabbas av brott är det högst risk att de skulle drabbas av bedrägerier, följt av inbrott, rån och skadegörelser (Svenskt näringsliv, 2023).

Tillit till rättsväsendet

Undersökningar från Företagarna och Svenskt Näringsliv visar att mellan 52 till 70 procent av företagen i Sverige har avstått från att göra polisanmälningar då de upplever att det inte gör någon skillnad. 84 procent av företagen upplever en minskad tilltro till rättsväsendet (Svenskt näringsliv, 2022; Ämtvall, 2023).

Konsekvenser av brottsutsatthet

I Svenskt Näringslivs företagsranking 2023 bedömer 36 procent av företagen i Borås att brottslighet eller otrygghet påverkar dem negativt (Svenskt näringsliv, 2023). Det är en ökning från 2022, och högre än riksnittet på 20 procent. Nationellt uppger dessutom 17 procent av brottsutsatta företagare att de övervägt att lägga ned sin verksamhet på grund av brottsutsattheten (Ämtvall, 2023). Svenskt Näringslivs beräkningar över brottslighetens kostnader för näringslivet i Sverige under 2022 resulterar i 42 miljarder kronor i direkta kostnader för brott, 29,5 miljarder kronor i investeringar i säkerhetslösningar samt 18 miljarder kronor i intäktsförluster (Svenskt näringsliv, 2022). Brott mot företag kan även leda till lägre skatteintäkter, färre arbetstillfällen, högre priser, sämre utbud samt stora kostnader för rättsväsendet och sjukvården.

På frågan om vilket/vilka områden företagare i Borås tycker kommunen ska prioritera för att förbättra företagsklimatet, är det vanligaste svaret (från 51 procent av företagen) minskad brottslighet och ökad trygghet (Svenskt Näringsliv, 2023). I dialoger med näringslivet inför framtagandet av medborgarlöftet i centrum framkom även en önskan om tätare samverkan mellan polis och näringsliv.

Narkotika

Bruk av alkohol och narkotika

Undersökningar från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) visar att ungdomar idag dricker mindre alkohol än tidigare, både i Sverige och lokalt i Borås (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, 2022; Västra Götalandsregionen, 2023). Dessutom har andelen unga som väljer att helt avstå från att dricka alkohol ökat. En av anledningarna tros vara tidsbrist, att det helt enkelt inte finns tid över för att dricka.

Både polis och fältsekreterare bedömer att nikotinbruket bland unga är utbrett, framförallt användandet av vape. Viss rökvätska till vape kan innehålla cannabisolja, men det är svårt att bedöma hur utbrett användandet är.

Användandet av narkotika bland unga i Borås minskar över tid (Västra Götalandsregionen, 2023). I årskurs två på gymnasiet uppger 11 procent att de testat narkotika. Bland de som testat narkotika är det vanligast att ha testat marijuana, hasch, kokain, ecstasy, LSD, psykedeliska svampar, amfetamin, eller receptbelagda smärtstillande medel utan läkarordination. 38 procent av ungdomarna i Borås har flera vänner som brukar narkotika.

År 2022 inkom 793 orosanmälningar till socialtjänsten i Borås gällande barn och unga där det fanns oro för alkohol- eller narkotikamissbruk. Det är några fler än anmälningar än 2021.

En femtedel av ungdomarna i Borås uppger att de kan få tag på narkotika inom 24 timmar (Västra Götalandsregionen, 2023). Dessa ungdomar uppger att kompisar eller partner är den vanligaste anskaffningskällan. Bland de som använder narkotika mer frekvent är langare en vanligare anskaffningskälla. Att beställa narkotika via internet, eller få tag på det via syskon eller läkare är fortfarande ovanligt.

Attityden till framförallt hasch och marijuana har förskjutits på senare tid, något som märks i både CAN-undersökningen och i fältgruppens möte med ungdomar. Fler och fler anger att de inte tror att det finns så stora risker med att testa preparaten några gånger eller att använda dem dagligen.

Lustgastuber är sedan något år tillbaka en allt vanligare syn på gator i Borås, och 11 procent av eleverna i årskurs två på gymnasiet uppger att de testat lustgas. CAN-undersökning visar även att de ungdomar som testat lustgas använt andra substanser, så som alkohol, narkotika och tobak, i högre utsträckning än andra ungdomar. Polisen bedömer att det inledningsvis främst var ungdomar som använde lustgas, men att det på senare tid även förekommit bland unga vuxna. Lustgas är ett exempel på en nationell trend som med lite fördröjning sedan dykt upp i Borås. Detta är inte ovanligt och de flesta nya nationella trender kring narkotika eller andra berusningsmedel tenderar att även bli aktuella i Borås.

I undersökningen Hälsa på lika villkor år 2022 uppger 15 procent av vuxna i Borås att de använt narkotika någon gång (Västra Götalandsregionen, u.å). Andelen har ökat från 10 procent 2015. 12 procent uppger ett riskbruk av alkohol. I Borås Stad bedömer polisen att preparaten hasch, tramadol och kokain är de vanligast förekommande typerna av narkotika. År 2022 inkom 307 orosanmälningar till socialtjänsten gällande vuxna där misstänkt missbruk var anmälningsorsak. Under 2022 ökade antalet orosanmälningar där LOB var anmälningsorsak till från 413 år 2021 till 561.

Narkotikamarknader

Tullverkets beslag av kokain, amfetamin och cannabis har ökat kraftigt under början av 2023, och har ökat även historiskt (Tullverket, 2023). De finns en stor efterfrågan på narkotika i Sverige, och Brottsförebyggande rådet bedömer att tillgången på narkotika i Sverige har ökat de senaste 10 åren (Tollin, Hammar & Jonsson, 2021). Majoriteten av handeln sker genom mobilförsäljning, och inte som öppen gatuhandel eller internet-handel. Den ökade tillgången påverkas dels av nya kontaktvägar och leveranssätt, såsom utkörning. Men även smugglingen har effektiviserats genom större kontakt med utländska narkotikaaktörer. Narkotikamarknaden har även starka kopplingar till konflikter i kriminella nätverk (Tullverket, 2023).

Lokalt i Borås delar polisen bilden av att narkotika är allt lättare att få tag på. Tillgängligheten bedöms vara en bidragande faktor till att polisen bedömer att antalet köpare ökar och ses i olika samhällsgrupper, åldrar och områden. Borås Stads gymnasieskolor och grundskolor har under perioden också noterat och anmält misstankar om att det hanteras och säljs narkotika på skolorna.

Äldres otrygghet och utsatthet för brott

Otrygghet

Nationellt är det färre äldre än yngre som känner oro att utsättas för olika typer av brott mot person, och andelen minskar dessutom ju äldre de äldre blir (Lifvin, 2020). Detta gäller exempelvis för bedrägerier. Borås Stads lokala trygghetsmätning visar också att äldre är den åldersgrupp som uppger minst oro över brottsligheten i sitt närområde.

Samtidigt verkar otryggheten påverka äldres levnadsmönster på så sätt att 41 procent av de äldre i Borås uppgett i Borås Stads äldreenkät att de avstått från att gå ut ensamma på grund av rädsla (Warkki & Nyberg Smahel, 2022). NTU visar också att det är betydligt fler äldre som avstår från aktivitet på internet på grund av oro att utsättas för trakasserier eller hot, jämfört med övriga befolkningen (Lifvin, 2020). Äldre uppfattar även brottsutvecklingen som allvarligare än resten av befolkningen.

Utsatthet

NTU visar att äldre mer sällan blir utsatta för brott än andra åldersgrupper (Lifvin, 2020). Borås Stads äldreenkät visar att 1 procent av äldre i Borås utsatts för våld det senaste året och att 2 procent har utsatts för hot så att de blev rädda (Warkki & Nyberg Smahel, 2022).

Även om risken att utsättas för brott är lägre bland äldre så kan de vara särskilt sårbara just på grund av sin ålder (Hradilova Selin & Sellgren Karlsson, 2018). När de utsätts för brott kan det även få allvarigare konsekvenser än för yngre brottsutsatta. Viss typ av brottslighet riktar in sig mot äldre just på grund av deras särskilda sårbarhet i form av exempelvis dålig syn och hörsel, att de har svårt att gå, bor ensamma eller kanske har ett stort hjälpbehov. Det finns också exempel på brottslighet som riktar sig mot både äldre och yngre – till exempel bedrägerier – men där brottet oftare fullbordas mot äldre på grund av exempelvis sämre internetkunskaper och högre grad av tillit. Konsekvenserna av att utsättas för brott blir ofta allvarligare för äldre än för yngre. Även en lindrigare misshandel kan leda till allvarliga skador med mycket lång läkningstid. Oro, ängslighet, sömnproblem eller att inte våga lämna hemmet är vanliga konsekvenser av brottsutsatthet för äldre.

Vård- och äldreförvaltningen (VÄF) likväl som polisen uppger att det tidigare förekommit bedragare som utsatt äldre för brott genom att påstå sig komma från exempelvis hemtjänsten. Detta har inte förekommit i samma utsträckning under vår och sommar 2023, och bedöms inte heller påverka verksamheten i någon större utsträckning. VÄF har dock märkt av en viss försiktighet bland äldre då alla inte svarar när verksamheter ringer från ett okänt nummer.

Trygghet i offentlig miljö

Trygghet kan betyda olika saker för olika personer och den miljö som känns trygg för någon kan vara otrygg för en annan. Samtidigt kan vissa gemensamma faktorer som tenderar att påverka människors trygghet urskiljas. Exempelvis samhörighet, identitet, befolkade platser och stråk, omhändertagna miljöer, belysning, överblickbarhet och säkerhetsåtgärder.

Geografiska och demografiska variationer

I Borås Stads lokala trygghetsmätning 2022 framgår att Norrby är den stadsdel där störst andel av de boende i stor utsträckning ser nedskräpning, skadegörelse, bilar som bryter trafikregler och kör fort, klotter, ovårdade gator och tung trafik. Även Kristineberg och Hässleholmen sticker ut, om än inte lika tydligt. Det har också skett en försämring gällande flera av de otrygghetsskapande fenomenen på dessa tre områden, såväl även på Övre Sjöbo och Göta. I den lokala uppföljningen av ungdomspolitiken framkommer att utlandsfödda unga i Borås anger en större otrygghet än andra unga i offentliga miljöer (Borås Stad, 2021).

Ungefär var femte Boråsare uppger i den lokala trygghetsmätningen att de under det senaste året undvikit en plats på grund av oro att utsättas för brott. Vanliga platser att undvika är hela områdena Norrby, Hässleholmen, Sjöbo och Hulta samt respektive torg. Även Annelundsparken, mörka platser, Knalleland, samt platser där det finns ungdomsgång, människor med annat ursprung, eller som är påverkade är vanligare platser att undvika.

Ungefär samma frågor angående tryggheten i den offentliga miljön ställs i Nationella trygghetsundersökningen (Brottsförebyggande rådet, 2023). Resultatet visar att dessa otrygghetsskapande fenomen är ungefär lika vanligt förekommande i Borås som i riket som helhet.

Skadegörelse

År 2022 polisanmälades 1384 fall av skadegörelse i Borås. En stor del av dessa består av kategorin övrig skadegörelse, men även skadegörelse på motorfordon och klotter. Fristad är det geografiska området i Borås med flest polisanmällda skadegörelsebrott 2022. I övrigt sticker även centrum, Sjöbo, Knalleland och Trandared ut med en större mängd anmälda skadegörelsebrott.

Vad gäller skadegörelse mot kommunala objekt är det framförallt objekt i Fristad, Kristineberg och Trandared som utsatts. Till viss del även Sjömarken och Sandared. I Fristad handlar det framförallt om glaskross.

Hot spots för otrygghetsskapande händelser

Effektiv samverkan för trygghet är en samverkansform för brottsförebyggande arbete med fokus på stadsdelarna Hässleholmen, Norrby, Sjöbo, Hulta och Centrum. Fokus är fenomen i den offentliga miljön som kan påverka allmänhetens upplevelse av trygghet, och hur dessa koncentrerar sig i tid och rum (hot spots). Utöver dessa fem områden sticker även Göta ut som ett

område där det bland annat förekommer klotter och otrygghetsskapande samlingar med misstänkt narkotikahandling.

Hässleholmen – På området förekommer otrygghetsskapande samlingar dels på vissa förskole- och skolgårdar, men också i gemensamhetsutrymmen i flerfamiljshus samt i enskilda lägenheter. Samlingar inomhus sker vintertid såväl som sommartid. Detta påverkar den inre boendemiljön negativt, samtidigt som de offentliga miljöerna utomhus kan upplevas tryggare.

Hulta – Otrygghetsskapande samlingar, nedskräpning och otrevlig stämning på Ekarängsskolans skolgård är den problembild som sticker ut tydligast på området. Fler personer vistas i området efter nyöppningen av Hultahuset, men utan att det skapat några nämnvärda problem. Gemensamhetsutrymmen i flerfamiljshuset upplevs tryggare och lugnare än tidigare på grund av investering i digitala lås- och bokningssystem.

Norrby – Färre och färre adresser på området har problem med otrygghetsskapande samlingar i gemensamhetsutrymmen. Det förekommer dock fortfarande på enskilda adresser, samt i vissa offentliga miljöer utomhus. Nedskräpning både inomhus och utomhus är ett tydligt problem på Norrby, även om många insatser görs för att förbättra boendemiljön. Det hittas färre och färre lustgastuber på området, något som tidigare varit vanligt.

Sjöbo – Sjöbo torg är en plats med olika trygghetsupplevelser det senaste året. Det har funnits en tydlig närvaro av ungdomsgrupperingar och narkotikahandel, men också upplevts tomt och ödsligt.

Centrum – Problematiken i centrum rör framförallt otrygghet på Hötorget kopplat till individer med missbruksproblematik, men även en generellt ödslig känsla som kan påverkas av låga besöksflöden. Läget på resecentrum pendlar mellan mer eller mindre tryggt.

Organiserad brottslighet

Vid en enkätundersökning inför framtagandet av ett medborgarlöfte i centrum fick de som bor, verkar eller besöker Borås ange vad de önskar att polisen skulle fokusera sitt arbete på. 56 procent önskade att polisen skulle prioritera arbete mot organiserad brottslighet och kriminella gäng. Det är således en angelägen fråga för invånare och besökare i Borås.

Kriminella nätverk

I Borås Stad finns enligt polisen flera kriminella nätverk som ägnar sig åt organiserad brottslighet. Nätverksstrukturerna likväl som deras geografiska hemvister är föränderliga, men de baseras ofta på släktskap, vänskap/stadsdel, religion, etnicitet eller på mer lösa relationer. Majoriteten av nätverken utgår från de särskilt utsatta områdena. Individerna i nätverken har olika roller inom nätverken och påverkar sina områden på olika sätt. Många av nätverken är mångfacetterade och ägnar sig åt olika typer av brottslighet så som narkotikahandel, bedrägerier, penningtvätt och utpressning. Några av de kriminella nätverken återfinns i bolag, då främst rörande service i form av bland annat hemtjänst, städ- och flyttfirmor, vilket också uppmärksammats i media. Företagen används för att tvätta pengar och hantera brottsvinster. Det förekommer också att de kriminella nätverken genom dessa verksamheter försöker ta sig in i de kommunala verksamheterna och vinna upphandlingar. Vissa nätverk upprätthåller även parallellsamhällen och utövar religiös påverkan i det område som de verkar i.

Sannolikt står de kriminella nätverken för merparten av narkotikaförsäljningen i kommunen, med undantag för ett fåtal fristående försäljare. De senaste åren har de kriminella nätverken i Borås blivit allt mer mobila i sin kriminella verksamhet och säljer bland annat narkotika på såväl de särskilda utsatta områdena, som i centrum, och i stadens serviceorter. Försäljningen är också mindre offentlig än tidigare och sker till en större del inomhus. Det går således inte att knyta narkotikamarknaden till specifika platser, utan snarare till vissa individer. Dessa letar sig in på platser där efterfrågan finns, så som skolor eller krogar. Marknadsföring, kontakter, försäljning och mobilitet förstärks sannolikt via sociala medier. Tillgången på narkotika i Borås uppfattas som god och speglar sannolikt en efterfrågan. Förutom narkotika bedöms det enligt polisen finnas tillgång till vapen i flera av de kriminella nätverken.

Genom omvärldsbevakning framkommer att individer ur de kriminella nätverken i Borås även är aktiva i andra delar av landet. Uppgifter gör gällande att individer ur ett av nätverken ska ha begått grova våldsbrott i Stockholm men även i andra delar av landet.

Vidare har det tidigare förekommit konflikter mellan somliga av de lokala kriminella nätverken, likväl som mellan enskilda individer vilket resulterat i flera grova våldsbrott och ett upplopp. För närvarande avtjänar dock flera lokala nätverksindivider betydande straff. Frånvaron av flera tongivande aktörer påverkar de lokala nätverksstrukturerna och konfliktnivåerna, även efter

aktörerna börjat komma ut. Konflikterna bedöms nu ligga mer latenta, eller ske inom grupperingar.

De kriminella nätverken tycks inte ha några problem med att fylla upp eventuella ”vakanta platser”, och uppfattningen är att nätverken kontinuerligt fylls på underifrån av allt yngre individer. De är i en ålder där konsekvenstänkandet är begränsat, vilket de kriminella nätverken sannolikt utnyttjar i sin verksamhet. De yngre nätverksindividerna har hittills visat både gränslöshet och våldskapital. Nätverkens ökade mobilitet och föränderliga strukturer beror delvis på de yngre individernas bristande lojalitet till grupper och områden. Somliga unga killar har också en målbild av att vara med i ett nätverk, vilket de kriminella nätverken kan dra nytta av i rekryteringen. Nationellt och även i Borås märker polisen att pojkar med somalisk bakgrund är särskilt utsatta för rekrytering till kriminella nätverk. Polisens bedömning är att dessa individer och deras familjer är i stort behov av stöd.

År 2022 startades avhoppverksamheten i Borås som sedan dess fått in ungefär 50 till 60 förfrågningar. Av dessa har 10 placeringar blivit aktuella.

Särskilt utsatta områden

I Borås Stad finns två särskilt utsatta områden, Hässleholmen/Hulta och Norrby. Majoriteten av de kriminella nätverken i staden utgår enligt uppgift från polisen från de utsatta områdena och där finns även flera öppna drogcener som följd. Nätverken och dess medlemmar påverkar i olika grad området där de bor och till viss del även verkar. Hulta har de senaste åren haft mer en positiv utveckling än de andra särskilt utsatta områdena, vilket både polis, kommunala verksamheter och Borås Stads lokala trygghetsmätning vittnar om. Ett område som däremot inte visar samma positiva utveckling är Sjöbo. Området klassas inte som ett utsatt område av polisen, men har på senare år haft en negativ utveckling med allt öppnare och mer utbredd narkotikaförsäljning. Unga individer har observerats på Sjöbo tillsammans med kända nätverkskriminella. Både kommunala verksamheter och polisen har lyft en oro över att unga socialiseras in i kriminella nätverk och narkotikamissbruk. Enligt uppgifter från polisen finns en tystnadskultur på framförallt de särskilt utsatta områdena, som uttrycks i form av att brott inte anmäls, svårigheter att få folk att vittna, samt att det förekommer hot mot vittnen. Det uppstår även en viss acceptans, där den kriminella verksamheten har normaliserats på områdena.

Skolan som arena

Under våren 2023 har flera grund- och gymnasieskolor i Borås Stad flaggat för en ökad narkotikahandling i form av både bruk och försäljning på skolorna. Somliga elever tycks enkom komma till skolan för att genom sin närvaro kunna bibehålla sin plats på skolan och på så vis även sin försäljningsarena. Det går inte utesluta att det är de kriminella nätverken som genom elever på skolorna kontrollerar narkotikaförsäljningen där.

Otillåten påverkan, välfärdsbrott, korrupktion, och oegentligheter

Riskverksamheter för välfärdsbrott inom Borås stad är ekonomiskt bistånd, privata utförare av hemtjänst samt föreningsbidrag. Borås Stad har inte varit förskonade från oseriösa hemtjänstaktörer. Det har även historiskt funnits föreningar med kopplingar mellan ledare i föreningen och den organiserade brottsligheten. Inom upphandlingsområdet har staden kunnat utesluta ett företag med kopplingar till organiserad brottslighet. I en enkät med frågor om otillåten påverkan som gick ut till samtliga Borås Stads verksamheter identifierade 78 procent en risk för otillåten påverkan i den egna verksamheten. Det pågår ett aktivt arbete ute i verksamheterna samt från centralt håll för att upptäcka och förhindra välfärdsbrott, korrupktion, otillåten påverkan och andra oegentligheter.

Genom myndighetssamverkan genomför bl.a. Borås Stad, Kronofogden, Skatteverket och Arbetsmiljöverket gemensamma tillsyner hos företagsverksamheter i Borås. Genom tillsynerna kan det konstateras att det förekommer brottslighet, osund konkurrens, fusk, brott mot arbetsmiljölagar, människohandel, olovliga boenden, miljöbrott, bristande brandskydd samt olovlig försäljning av läkemedel, livsmedel, alkohol och tobak i diverse olika företagsverksamheter. Vilka av dessa delar som bedrivs som organiserad brottslighet eller genom kriminella nätverk är oklart.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande höger-, vänster-, och islamistisk extremism hålls samman av sina respektive gemensamma föreställningar, och ser brott som en legitim del av kampen för en annan samhällsordning. De menar att en sådan förändring inte kan uppnås genom det demokratiska systemet. Borås är på inget sätt förskonat från uttryck för våldsbejakande extremism och nedan följer ett urval av Borås Stads erfarenheter.

Efter att Islamiska Statens sista fäste föll år 2019 blev mycket aktivitet inom den våldsbejakande islamismen dold. Något som tidigare skett öppet både i samhället och på nätet.

Efter svaga resultat i de senaste allmänna valen har Nordiska Motståndsrörelsen (NMR) fortsatt på sin inslagna väg med att dela ut flygblad och sätta upp banderoller utmed större vägar. Vid de tillfällen de visat sig i Borås så har ingen av de lokalt kända medlemmarna deltagit. Det har istället varit medlemmar från framförallt Göteborg och Bohuslän som anlant. En utbrytargrupp från NMR har etablerat sig i staden från och med 2021.

I samband med covid-19-pandemin uppkom konspirationsteorier på flera håll och antivaccinrörelsen var ett faktum. Lokalt i Borås fick rörelsen inget större genomslag genom manifestationer eller liknande. I Göteborg hölls dock flera manifestationer som samlade många deltagare, däribland ett flertal från Borås.

Under sommaren 2021 sågs de första tecknen av en desinformationskampanj som spred att socialtjänsten kidnappade barn med muslimsk tro. Misstron mot svenska myndigheter, rättsväsendet och kommunal verksamhet (främst socialtjänsten) spred sig snabbt både i Sverige och internationellt. Under början av 2022 fanns desinformationskampanjen spridd på sociala medier på svenska men även arabiska och turkiska. I Borås Stad finns verksamheter som upplever att misstänksamhet och rädsla bidrar till svårigheter att nå de som behöver stöd. Lokalt fick desinformationskampanjen fäste på Norrby.

De senaste åren har det skett flera manifestationer där koranen bränts eller skändats, många gånger med oroligheter som följd. Detta har skapat en situation där Sverige som nation kraftigt ifrågasätts av flera muslimska stater och samfund runt om i världen. Det skall även noteras att vissa främmande stater, organisationer, samfund och individer kopplar ihop desinformationskampanjen om svensk socialtjänst med koranbränningarna och därför anser Sverige vara ett islamofobiskt land. Sverige har därmed gått från att vara ett legitimt mål till ett prioriterat mål för attacker.

Barn och unga

Barn och unga är en särskilt brottsutsatt grupp, men också en särskilt sårbar grupp eftersom utsatthet för brott ofta har större och mer långvariga konsekvenser för barn och unga än för vuxna. Samtidigt upplever barn och unga otrygghet i många olika sammanhang, och är själva delaktiga i utförandet av brottsliga eller normbrytande handlingar. Inte sällan är samma individ både utsatt för brott och begår själv egna brott.

Utsatthet för brott – nationellt

I Sverige uppger 45 procent av eleverna i årskurs 9 att de utsatts för något brott under det senaste året (Axell, 2022). För polisanmälda brott mot barn i spannet 7 – 15 år är de tre största brottstyperna misshandel, olaga hot och ofredande (Westfelt & Sellgren Karlsson, 2023). Tjejer och killar utsätts för brott i ungefär samma utsträckning, något som bekräftas både av enkätstudier och kriminalstatistik. Det är vanligare att tjejer utsätts för brott upprepade gånger och att de utsätts för sexualbrott. Det är dock fler unika killar bland målsäganden och det är vanligare att de utsätts för misshandel.

En majoritet av de anmälda brotten mot 7 – 15 åringar har riktats mot de äldsta barnen mellan 13 – 15 år. Bland yngre målsägande (7 – 9 år) är misshandel en särskilt vanlig brottstyp, och personrån drabbar framförallt äldre barn (13 – 15 år).

Flest polisanmälda hot- och våldsbrott per 1 000 barn är det mot barn som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar. För sexualbrotten är det flest utsatta bland barn som bor i socioekonomiskt blandade områden och gällande personrånen är det flest utsatta bland barn som bor i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Nästan hälften av gärningspersonerna när barn utsätts för brott utgörs av andra barn. Vårdnadshavare utgör i sin tur omkring en femtedel av alla gärningspersoner, och bland dessa är 70 procent män. Vid brott mot de yngre barnen är gärningspersonen i högre grad en vårdnadshavare, och vid brotten mot äldre barn i högre grad andra barn.

Det finns fyra huvudsakliga arenor för var barn utsätts för brott, nämligen: 1) i det utsatta barnets hemmiljö, 2) i olika typer av offentliga miljöer, 3) på sociala medier och internet, samt 4) i skolmiljön. De anmälda brotten mot tjejer har i högre grad skett på sociala medier, medan brotten mot killar i högre grad skett i skolmiljön. Brotten som drabbat den yngsta åldersgruppen 7–9-åringar har oftare skett i hemmet jämfört med brotten mot de äldre barnen. När barn börjar skolan utvidgar de gradvis sina kretsar och exponeras för brottsutsatthet på nya arenor och av personer utanför hemmiljön.

Skolan är en av de vanligaste brottsplatserna när unga i årskurs 9 utsätts för brott, särskilt i form av misshandel (Axell, 2022). Att bli utsatt för hot är vanligast på internet, och sexualbrott sker oftast i någon annans hem.

Utsatthet för brott – Borås

År 2020 svarade var femte elev i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet i Borås att de har blivit hotade de senaste sex månaderna och var tionde har blivit bestulen (Borås Stad, 2021). Var tjugonde svarade att de blivit misshandlade och/eller blivit utsatta för sexuellt våld eller utnyttjande. Var femte ung som svarade på enkäten säger att den blivit mobbad, trakasserad eller utfryst de senaste sex månaderna. Flera av trakasserierna kan härledas till olika diskrimineringsgrunder, men de allra flesta uppgav att de inte vet varför de utsatts för kränkningar, eller att det handlat om deras utseende.

Grundskoleförvaltningen uppger dessutom att många skolor i Borås upplever att kränkningar på nätet ökar. Fältgruppen uppger vidare att konflikter och kränkningar ofta sker på nätet och via sociala medier, och ibland tas konflikterna med till exempelvis skolan och leder till bråk. De allra flesta elever vet vart de kan vända sig om de behandlas illa eller mår dåligt, men inte alla (Borås Stad, 2021). Mer än var tionde vet det inte och killar vet i lägre utsträckning var de kan vända sig om de mår dåligt.

Under 2022 inkom 381 orosanmälningar till socialtjänsten i Borås gällande barn och unga där anmälningsorsaken var utsatthet för brott, fysiska/psykiska/sexuella övergrepp eller sexuell exploatering. Det är ungefär lika många som år 2021.

Stödcentrum för unga som möter brottsutsatta ungdomar i Borås upplever att brott mot unga framförallt sker i två olika sammanhang. Inom öar av oroliga ungdomar där det sker många problematiska och jobbiga händelser, eller fall där vuxna med olika relation till ungdomen utsätter denne för olika typer av sexuella övergrepp. Konsekvenserna av utsattheten består ofta i otrygghet, begränsad rörelsefrihet, försämrade skolnärvaro och studieresultat, problem i relationer, skam, och skuld. Rättsprocessen upplevs ofta lång, och det kan vara tufft att bli ifrågasatt under förhör och förhandlingar. Funktionsnedsatta framstår som en särskilt utsatt grupp. De med annan sexuell läggning än heterosexuell upplever en ökad risk för utsatta situationer och särskilt gällande sexuellt våld, vilket leder till en större otrygghet i offentliga miljöer för gruppen (Borås Stad, 2021).

Det har under de senaste åren förekommit enskilda uppmärksammade fall av övergrepp i skolmiljö. Efterföljande utbildning för elever och lärare har gjort att fler elever vågat berätta om övergrepp som skett i skolmiljön.

Otrygghet

I Borås Stads hälsoenkät uppger elever i årskurs 6, 8 och 1 på gymnasiet en genomgående hög nivå av trygghet. Hemmet är den tryggaste platsen, men även bostadsområdet och vägen till och från skolan upplevs trygg. Tryggheten i centrum, på nätet och i kollektivtrafiken är något sämre (Borås Stad, 2021). Killar upplever generellt trygghet än tjejer. Större otrygghet än andra upplever framförallt de med annan könstillhörighet, annan sexuell läggning än heterosexuell, utlandsfödda och de med en funktionsnedsättning.

Det är vanligt (57 procent av tjejerna och 47 procent av killarna bland niondeklassare i Sverige) att oro för brott medfört att ungdomar undvikit personer eller platser, stannat hemma kvällstid eller hållit sig borta från skolan (Axell, 2022).

Enligt en kvalitetsrapport från Borås Stads grundskolor känner sig majoriteten (ungefär 90 procent) av eleverna i årskurs 4 – 9 trygga i skolan och resultatet är stabilt över tid. De elever som har annan könstillhörighet än tjej och kille upplever dock betydligt mindre trygghet i skolan. På mellanstadiet upplever elever på Bredaredskolan och Erikslundskolan mindre trygghet, och på högstadiet upplever elever på Daltorpskolan och Särlaskolan mindre trygghet. Det finns en tydlig korrelation mellan upplevelse av trygghet i skolan och goda sociala förutsättningar. Anmälningar rörande kränkande behandling i Borås Stads grundskolor visar att det är vanligare att den som utsätter någon för en kränkning är en man/kille. Likväl är det vanligare att den som utsätts för en kränkning är en man/kille. 45 procent av kränkningarna är fysiska handlingar, följt av 30 procent som är verbala. På Daltorpskolan, Särlaskolan, Erikslundskolan, Fjärdingskolan och Sjöboskolan har störst andel elever upplevt kränkande behandling kopplat till etnicitet.

Enligt mötesplatsenkäten känner sig de flesta besökarna i den öppna ungdomsverksamheten trygga i verksamheten.

Delaktighet i brott eller normbrytande beteenden

Hälften av eleverna i årskurs 9 i Sverige uppger att de har begått antingen stöld, våldsbrott, skadegörelse eller narkotikabrott det senaste året (Axell, 2022). Samtliga brottstyper utom stöld är det vanligast att killar utfört. Delaktighet i brott är vanligare bland elever med skilda föräldrar och framförallt där familjen har svaga ekonomiska resurser. Det är vanligt att unga som är delaktiga i brott, också själva utsätts för brott. Det gäller framförallt unga som begår narkotikabrott.

År 2022 inkom 1093 orosanmälningar till socialtjänsten i Borås angående barn och unga där anmälningsorsaken var egen kriminalitet eller socialt nedbrytande beteende. Det är ungefär lika många som år 2021. Under det första halvåret 2023 har 14 barn eller unga omhändertagits eller fått vård enligt Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga med hänvisning till § 3 om den unges eget beteende i form av exempelvis missbruk och kriminalitet. Det är nästan lika många som de 16 barn och unga som blev omhändertagna eller fick vård under hela 2022. Borås tingsrätt har sedan 2020 dömt något fler personer i Sjuhärad till slutet ungdomsvård, ungdomsvård, ungdomsövervakning och ungdomstjänst jämfört med åren 2014 – 2019. För tio år sedan, år 2013 utdömdes dock ungefär lika många av ovanstående påföljder som år 2022.

De ungdomar i Borås som begår brott och blir aktuella för ungdomstjänst eller medling har ofta varit i kontakt med socialtjänsten vid tidigare tillfällen. Somliga visar brist på ånger och en stöddig attityd, andra är hemmasittare med problematik i flera områden av livet, och andra äger händelsen som skett och

tar konsekvenserna. I flera fall finns föräldrar som gjort sitt bästa för att förhindra en problematisk utveckling för sin ungdom, men som känner en stor maktlöshet.

Tillåtande attityder

Fältgruppen i Borås jobbar uppsökande och möter unga i många olika miljöer och situationer. De vittnar bland annat om en machokultur bland framförallt unga killar, ibland i form av skojbråk. Inställningen till narkotika är allt oftare liberal, något som även bekräftas i CAN-undersökningen. På vissa områden finns även inslag av myndighetsförakt. Enligt skolundersökningen om brott tycker 34 procent av killarna och 20 procent av tjejerna att det är okej om kompisarna slår ned någon som säger förolämpande saker (Axell, 2022).

Risikfaktorer för utveckling av normbrytande beteenden

I Borås Stads grundskolor har det blivit vanligare med skolfrånvaro på grund av psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning. Borås Stads hälsoenkät visar att andelen med psykosomatiska besvär i årskurs 8 är fortsatt hög och verkar inte minska över tid. Tjejer i grundskolan sticker ut genom att skatta sin hälsa särskilt lågt, skolka mer än tidigare och trivas sämre i skolan (Västra Götalandsregionen, 2023). I Viskafors märker fältgruppen den psykiska ohälsan tydligare än i andra områden, men även att de unga är spänningssökande.

Enligt statistik från SCB växer 9 procent av barnen i Borås upp i hushåll med låg inkomststandard. Utrikes födda bor på mindre genomsnittlig bostadsyta per person och utrymmet minskar över tid. Både fattigdom och trångboddhet skiljer tydligt mellan olika geografiska områden och mellan utrikes och inrikes födda.

Färre och färre ungdomar konsumerar alkohol, konsumerar en större mängd alkohol vid ett och samma tillfälle eller blir bjudna på alkohol av sina föräldrar (Västra Götalandsregionen, 2023). 12 procent av unga önskar att deras föräldrar skulle sluta dricka.

De allra flesta (85 procent) är nöjda med sin relation till familjen, endast 4 procent uppger att de är missnöjda (Västra Götalandsregionen, 2023).

Enligt Borås Stads hälsoenkät har andelen barn och unga som är medlemmar i en förening minskat över tid. En fjärdedel av barn och unga uppger att det finns lite, väldigt lite, eller ingenting att göra på fritiden.

Läskunnigheten skiljer sig kraftigt mellan skolor i Borås. Högst läskunnighet har elever på Kerstinsgårdsskolan, Tummarpskolan, Dalsjöskolan, Sandaredsskolan och Sjömarkensskolan. Lägst läskunnighet har eleverna på Särilaskolan, Fjärdingsskolan, Erikslundsskolan, Daltorpskolan och Ekarängsskolan.

Andelen elever i Borås med behörighet till yrkesprogram på gymnasiet har ökat och ligger nu över rikssnittet. Andelen behöriga är högre bland elever med svensk bakgrund än med annan bakgrund än svensk, även om glappet minskar. De fem geografiska områden i Borås med lägst andel gymnasiebehöriga elever är Hässleholmen Väst, Norrby, Hulta Centrum – Sörmarken, Östermalm och

Göta centrum – Kristineberg Väst. Andelen unga som varken arbetar eller studerar är fortsatt hög men minskar över tid, särskilt bland gruppen utrikes födda.

Andelen elever i Borås Stads grundskolor med liten eller obefintlig skolfrånvaro är fortsatt betydligt lägre än innan pandemin. Det har dock skett en förbättring under höstterminen 2022 jämfört med vårterminen 2022 där antalet elever med 10 – 20 procentig närvaro, samt de med mer än 20 procent närvaro sjönk med sammanlagt cirka 1000 elever. Borås Stads gymnasieskolor bedömer att de generellt har en hög frånvaro, både giltig och ogiltig.

Relationsvåld och hedersrelaterad problematik

År 2022 inkom 499 orosanmälningar till socialtjänsten i Borås gällande barn och unga där anmälningsorsaken var våld inom familjen eller bland andra närstående. Det är fler än de 425 orosanmälningar som inkom år 2021. I CAN-undersökningen uppger 9 procent av ungdomarna i Borås att de har upplevt hot eller våld i hemmiljön. Under 2022 anmäldes 94 fall av barnfridsbrott till polisen. Antalet kan ännu inte jämföras med tidigare år då brotten infördes 1 juni 2021.

Under 2022 inkom 114 ansökningar om stöd till relationsvårdsenheten i Borås Stad. Under första halvåret 2023 inkom 77 ansökningar, vilket är nästan lika många som de 82 ansökningar som inkom under hela 2021. Vård- och äldreförvaltningen har inte noterat någon oro för relationsvåld bland sina äldre brukare, det utesluter dock inte att det förekommer. MIKA-mottagningen som jobbar med ärenden gällande sex mot ersättning har under första halvåret 2023 mottagit 7 ansökningar om stöd. Under hela 2022 och 2021 mottogs totalt 3 ansökningar.

Enligt bland annat polisen förekommer hederskultur i Borås, med återkommande inslag av hedersrelaterat våld och förtryck. Detta uppmärksammas bland annat i skolmiljön. Under 2022 inkom 18 orosanmälningar till socialtjänsten i Borås angående barn och unga där anmälningsorsaken var hedersrelaterad problematik. År 2021 inkom 15 anmälningar. Det är svårt att beskriva hederskulturens omfattning med statistik, då dessa miljöer är svårarbetade och kantade av tystnadskultur.

Olyckor

Räddningstjänsten ser en koppling mellan områden med lägre socioekonomisk standard, och områden med fler bränder. I dessa områden finns större utmaningar med att nå ut med information om brandsäkerhet. I samma områden märks även fler anlagda bränder, såsom bilbränder för försäkringsbedrägeri samt bränder i papperskorgar och gemensamma utrymmen i flerfamiljshus.

Vid många trafikolyckor som sker i landet är föraren påverkad av alkohol eller narkotika, eller har somnat vid ratten. Borås är inget undantag.

Räddningstjänsten åker på många larm med koppling till psykisk ohälsa och suicid, särskilt vid offentliga suicidförsök. Det är en oroande utveckling med ökad psykisk ohälsa, och det finns problem med återkommande individer som inte nås av hjälp och stöd. Offentliga suicidförsök kan skapa oro bland allmänhet som råkar befinna sig på platsen.

Sammanfattande analys

- Boråsarna upplever en större otrygghet och rädsla för brott än rikssnittet. Otryggheten har även försämrats lokalt gällande flera aspekter, på ett sätt som det inte gjort nationellt.
- Otrygghet och utsatthet för brott fördelar sig inte jämt över staden, utan tenderar att koncentrera sig framförallt till de stadsdelar och grupper med svårare livsvillkor i övrigt, men även stadskärnan.
- Det brottsförebyggande arbetet i Borås prioriterar framförallt Norrby, Hässleholmen och centrum, utifrån brottstrender, otrygghet och förekomst av riskfaktorer för kriminalitet bland unga. Även Hulta och Sjöbo är bland de mer prioriterade områdena. Hulta har i dagsläget en positiv utveckling, medan Sjöbo har en mer negativ. Ett område med lägre prioritet som dock upplever både otrygghet, utsatthet och tuffa livsvillkor är Göta.
- Till skillnad från landet i stort har utsattheten för brott mot person inte minskat i Borås under de senaste 6 – 7 åren. Det är också procentuellt fler som är utsatta i Borås än rikssnittet. Det är dock färre än nationellt som är utsatta för egendomsbrott.
- Mörkertalet av brott som inte polisanmäls är stort, framförallt gällande näringslivets brottsutsatthet.
- Unga med funktionsnedsättning, annan sexuell läggning än heterosexuell, annan könstillhörighet, eller med en annan etnisk bakgrund är utsatta grupper som upplever mer otrygghet.
- Förtroendet för polisen är i Borås högre än nationellt och de allra flesta känner tillit till sina grannar.
- Kriminella nätverk verkar i Borås, styr större delar av den lokala narkotikamarknaden och hanterar i större utsträckning än tidigare sina brottsvinster genom företag. De påverkar även tryggheten i lokalsamhället.
- Narkotika är mer tillgängligt än tidigare i Sverige och i Borås.
- De kriminella nätverken är mer rörliga vad gäller både sin organisation och sin geografiska hemvist. Trots latent konfliktnivåer rekryteras och attraheras allt yngre personer som visar stor gränslöshet.
- Det förekommer oegentligheter av olika slag inom framförallt företagsverksamheter i Borås. Omfattningen är relativt okänd, men konsekvenserna drabbar såväl skattebetalarna och den sunda konkurrensen, som miljön eller svartarbetare.
- Mycket tyder på att näringslivet i Borås är en brottsutsatt grupp, som också önskar större insatser från kommun och polis.

- Ungas bruk av alkohol och narkotika minskar enligt CAN-undersökningen, men attityderna till framförallt cannabis blir allt mer liberala.
- Äldres utsatthet och otrygghet är komplex. De är mindre utsatta för brott och till viss del mer trygga i sina bostadsområden. De tenderar dock att i högre utsträckning undvika aktiviteter på grund av oro och deras brottsutsatthet kan få större konsekvenser än för andra grupper.
- Skadegörelse och annat som skapar otrygghet i offentlig miljö förekommer på många olika områden och stadsdelar i Borås. På Norrby upplevs dock otryggheten i den offentliga miljön som mer påtaglig enligt de boende.
- Våldsbejakande extremism innebär inget särskilt stort hot just i Borås jämfört med övriga landet, men det finns antidemokratiska grupper som arbetar aktivt för polarisering i Borås.
- Barn och unga är en brottsutsatt grupp, men utsattheten ser olika ut beroende på bland annat kön, socioekonomi och ålder. En stor del av brotten sker barn och unga emellan, eller av en vårdnadshavare.
- Internet är en vanlig brottsplats när barn och unga utsätts för brott, men är även en plats där äldre är särskilt sårbara.
- Skolan är en vanlig brottsplats, där både lärare och elever utsätts. Det är även en marknad för narkotikahandel.
- Det har skett något fler beslut om omhändertagande eller vård enligt § 3 LVU hittills 2023 jämfört med 2022 och 2021. Tingsrätten i Borås har också dömt något fler personer i Sjuhärad till särskilda ungdomspåföljder.
- På gruppnivå sker det förbättringar inom vissa riskfaktorer för kriminalitet hos unga (exempelvis behörighet till gymnasiet och alkoholkonsumtion). Det är dock fortsatt några geografiska områden eller demografiska grupper där förekomsten av flera olika riskfaktorer är vanligare.
- Hittills under 2023 har det inkommit något fler ansökningar om stöd kopplat till relationsvåld eller sex mot ersättning, jämfört med hela 2022.
- Psykisk ohälsa är ett problem som märks av särskilt bland unga. Det är i sig en riskfaktor för kriminalitet, men kan också indirekt leda till andra riskfaktorer som både försämrade skolresultat och konsumtion av alkohol och narkotika.
- I områden med lägre socioekonomi i Borås är det vanligare med bränder. Det är också svårare att nå ut med information om brandsäkerhet.

Referenser

- Axell, S. (2022). *Skolundersökningen om brott 2021* (Rapport 2022:5).
Brottsförebyggande rådet.
<https://bra.se/download/18.33b9c14e18388dc6ba21123c/1671713749540/2022%20%20Skolundersokningen%20om%20brott%202021.pdf>
- Brottsförebyggande rådet. (2023). *Nationella trygghetsundersökningen – ett metodstöd för resultat på kommunal nivå*.
<https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2023-04-25-nationella-trygghetsundersokningen---ett-metodstod-for-resultat-pa-kommunal-niva.html>
- Borås Stad. (2021). *Ung i Borås*.
<https://www.boras.se/download/18.3eeea0f41811b8f374576cfb/1654604826133/Rapport%20E2%80%93UngiBor%C3%A5s.pdf>
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. (2022). *CAN:s nationella skolundersökning 2022* (CAN Rapport 215).
<https://www.can.se/app/uploads/2022/12/can-rapport-215-cans-nationella-skolundersokning-2022.pdf>
- Hradilova Selin, K., & Sellgren Karlsson, M. (2018). *Brott mot äldre* (Rapport 2018:7). Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.7c546b5f1628bc786c9752/1523529971976/2018_7_Brott_mot_aldre.pdf
- Lifvin, S. (2020). *Nationella trygghetsundersökningen – utsatthet och otrygghet bland äldre* (NTU Kortanalys 1/2020). Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de530329f0/1614335099222/2020_NTU_Utsatthet_och_otrygghet_bland_aldre.pdf
- Svenskt Näringsliv. (2022). *Brottslighetens kostnader 2022*.
https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/ud37aj_rapport_brottslighetens_kostnader_2022pdf_1180863.html/Rapport_Brottslighetens_kostnader_2022.pdf
- Svenskt Näringsliv. (2023). *Företagsklimatet i Sverige*. Företagsklimat.
<https://www.foretagsklimat.se/survey>
- Tollin, K., Hammar, L., & Jonsson, A. (2021). *Narkotikamarknader* (Rapport 2021:10). Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70f67b/1631001260503/2021_10_Narkotikamarknader.pdf
- Tullverket. (6 juli 2023). *Narkotikabeslag skjuter i höjden*.
<https://www.tullverket.se/nyheter/nyheter/narkotikabeslagskjuterihojden.5.3e6caad21870dc6781c4044.html>
- Västra Götalandsregionen. (u.å.). *Statistikdatabas, Västra Götalandsregionen*.
[http://pxwebb2017.vgregion.se/PXWeb/pxweb/sv/Folkh%20a4lsoenk%20a4ten%20\(H%20a4lsa%20p%20a5%20lika%20villkor\)/?rxid=d7d75052-db65-4d37-a3cd-84a0ebd1a4dd](http://pxwebb2017.vgregion.se/PXWeb/pxweb/sv/Folkh%20a4lsoenk%20a4ten%20(H%20a4lsa%20p%20a5%20lika%20villkor)/?rxid=d7d75052-db65-4d37-a3cd-84a0ebd1a4dd)

Västra Götalandsregionen. (22 juni 2023). *CAN-drogvaneundersökningen*.

[https://www.vgregion.se/statistik-analysportalen/halsa-och-
vard/folkhalsa/can-drogvaneundersokningen/](https://www.vgregion.se/statistik-analysportalen/halsa-och-vard/folkhalsa/can-drogvaneundersokningen/)

Warkki, I., & Nyberg Smahel, K. (2022). *Fokus äldres hälsa 2022*. Borås Stad.

[https://www.boras.se/download/18.7179dec21876ee4a279126a6/1681288428
564/Kunskapsunderlag%20%E2%80%93Fokus%20%C3%A4ldres%20h
%C3%A4lsa%202022.pdf](https://www.boras.se/download/18.7179dec21876ee4a279126a6/1681288428564/Kunskapsunderlag%20%E2%80%93Fokus%20%C3%A4ldres%20h%C3%A4lsa%202022.pdf)

Westfelt, L., & Sellgren Karlsson, M. (2023). *Polisanmälda brott mot barn i åldern 7–15 år* (Rapport 2023:8). Brottsförebyggande Rådet.

[https://bra.se/download/18.889aab4188bda3f4495639/1687174584845/2023
_8-Polisanmalda-brott-mot-barn-i-aldern-7-15-ar.pdf](https://bra.se/download/18.889aab4188bda3f4495639/1687174584845/2023_8-Polisanmalda-brott-mot-barn-i-aldern-7-15-ar.pdf)

Ämtvall, J. (2023). *Brott mot företagare 2023*. Företagarna.

[https://www.foretagarna.se/contentassets/d866978bfd924454a0d349b2f36839
b8/foretagarna-brott-mot-foretagare-2023.pdf](https://www.foretagarna.se/contentassets/d866978bfd924454a0d349b2f36839b8/foretagarna-brott-mot-foretagare-2023.pdf)

Borås kommun	
Budget folkhälsostrategitjänst och lokala folkhälsoinsatser 2024	Utfall och resultat 2024

Medel för folkhälsostrategitjänst	Budget			Utfall			Resultat		
	DRNS	Kommun	Övrigt	DRNS	Kommun	Övrigt	DRNS	Kommun	Övrigt
Tjänst folkhälsostrateg (lön inkl. lönebikostnader)	1 242 000	920 000							
Eventuell lokal motfinansiering av folkhälsostrategitjänst via annan typ av tjänst		3 760 000							
Totalsumma tjänst/tjänster	1 242 000	4 680 000							
Eventuella kommentarer till tjänst/tjänster:				Eventuella kommentarer till tjänst/tjänster:					

Medel för lokala folkhälsoinsatser	Budget			Utfall			Resultat		
	DRNS	Kommun	Övrigt	DRNS	Kommun	Övrigt	DRNS	Kommun	Övrigt
Folkhälsoinsatser 14 kronor/invånare och part	1 602 230	1 596 000							
Överflyttade medel från 2023 till 2024 på lokalt initiativ enligt avtal*									
Överflyttande medel från 2022 till 2024 efter av DRNS* beviljad ansökan									
Eventuella övriga medel			900 000						
Totalsumma folkhälsoinsatser	1 602 000	1 596 000	900 000						
Eventuella kommentarer till budget: Borås Stad motfinansierar tjänsterna och folkhälsoarbetet med andra tjänster och med medel. Utöver samfinansieringen av tre utvecklingsledare folkhälsa så arbetar minst ytterligare fyra personer motsvarande 100 procent med folkhälsoarbetet.				Eventuella kommentarer till utfall och resultat**: Skriv här om ni kommer att återbetala, föra över medel på eget initiativ eller ansöka om att föra över medel till kommande år.					

Tandhälsa	26 000								
Simkunnighet	100 000								
Enkätundersökning Äldreinkäten	200 000	200 000							
Kommunikation och utbildning levnadsvanor	50 000								
Delaktighet									
Medskapande processer områdesutveckling		900 000							
Trygghetsskapande arbete		300 000	300 000						
Summa totala folkhälsomedel	1 602 000	1 596 000	900 000						
Eventuella kommentarer till detaljbudget:					Eventuella kommentarer till utfall och resultat i detaljbudget:				

Verksamhetsplan för lokalt folkhälsöarbete i Borås Stad 2024

Verksamhetsplan för lokalt folkhälsoarbete

Delregionala nämnden södra (DRNS) har tagit över de samverkansavtal som södra hälso- och sjukvårdsnämnden (HSNS) tecknade med varje kommun inom sitt geografiska område. Samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete är det avtal som gäller det lokala folkhälsoarbetet. Det innebär lokala systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa och att utjämna skillnader i hälsa. Samverkansavtal avseende folkhälsotjänst är det avtal som gäller tjänsten som driver det lokala folkhälsoarbetet. Avsikten med avtalen är att underlätta det tvärssektoriella samarbetet för att få ett bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft.

En verksamhetsplan för det lokala folkhälsoarbetet tas fram årligen enligt överenskommen mall. Verksamhetsplanen, med budget och planerade insatser, sammanställs av kommunens folkhälsostrateg i dialog med ansvarig kontaktpersonen på koncernkontoret, Västra Götalandsregionen. Folkhälsostrategen ansvarar för att planen skickas via e-post till delregional.namnd.sodra@vgregion.se med kopia till lars.paulsson@vgregion.se, senast den 31 oktober. Planen blir giltig först när både kommunens ansvariga styrelse/nämnd och DRNS beslutat om planen.

Styrning och ledning

Fritids- och folkhälsonämnden ansvarar enligt reglementet för att kartlägga, följa upp, informera avseende invånarnas hälsa samt driva och utveckla folkhälsoarbetet i staden. Fritids- och folkhälsoförvaltningen arbetar strategiskt och operativt med folkhälsoarbetet och de politiska besluten fattas av nämnden.

Folkhälsoarbetet är placerat på Fritids- och folkhälsoförvaltningens kvalitets- och utvecklingsenhet, vilken ansvarar för de förvaltningsövergripande utvecklingsarbetena i staden. Denna placering är strategiskt viktig för att kunna leda och utveckla folkhälsoarbetet i förhållande till andra förvaltningar och samarbetsparter. Verksamhetschefen för kvalitets- och utvecklingsenheten är tillika ansvarig för folkhälsoarbetet och kan därmed skapa bra förutsättningar för folkhälsoarbetet, både på förvaltningen och i staden som helhet.

Verksamhetschef för folkhälsofrågorna sitter med i förvaltningsledningen och driver frågorna internt i det sammanhanget. Strategiska forum i staden där folkhälsoarbetet är en central del är grupperingen ”Ett socialt hållbart Borås”, vilken består av kommunalråd, presidierna, förvaltningscheferna och representanter från VGR, Polismyndigheten och SÄRF. Detta forum planeras och genomförs i samarbete

mellan Fritids- och folkhälsoförvaltningen och Stadsledningskansliet. Inom staden finns även ett långsiktigt arbete för ett ”Socialt hållbart Borås”. Det är indelat i tre målområden, God start i livet och goda uppväxtvillkor, Förutsättningar för arbete samt Boende och närmiljö, varav respektive målområde har en ledningsgrupp. Förvaltningschefen för Fritids- och folkhälsoförvaltningen leder målområdet Goda uppväxtvillkor och god start i livet och verksamhetschefen för folkhälsofrågor sitter med ledningsgruppen Boende och närmiljö, inom vilken områdesutveckling av särskilt utsatta områden ingår. Utöver dessa forum så lyfts folkhälsoarbetet till berörda nämnder och kommunstyrelsen vid behov. Relevanta program är antagna av kommunfullmäktige för att få styrning i arbetet.

Enligt beslut i kommunfullmäktige ska nämnder och kommunala bolag redogöra för hur de beaktar och prioriterar inom ramen för sitt budgetarbete utifrån kunskapen i välfärdsboks slutet. Utvecklingsledare för välfärdsboks slutet bistår med processtöd i arbetet.

Välfärdsboks slutet 2022 lyfter fram tre särskilda utmaningar, vilka är att öka inkluderingen och deltagandet, fokusera på utsatta grupper och geografiska områden som har särskilda utmaningar. Utmaningarna ska präglade såväl folkhälsoarbetet som stadens övriga arbete för att skapa mer jämlika livsvillkor för en god hälsa. Under de senaste tre åren har staden arbetat aktivt med att främja och utveckla gruppers inflytande, främst på de geografiskt utsatta områdena, bland kvinnor, barn och unga samt äldre. Inom ramen för arbetet med områdesutveckling förenas de tre målområdena i Socialt hållbart Borås genom att utvecklingsledare i folkhälsoarbetet samordnar arbetet. Områdesutvecklingen avser att förflytta området i en positiv riktning tillsammans med civilsamhället och lokala aktörer. Stadens målsättning är att Borås inte ska ha några utsatta områden. Arbetet avser att bidra såväl organisatoriskt som ekonomiskt i syfte att möjliggöra civilsamhällets organisering för att vara med och påverka och driva utvecklingen.

Utgångspunkter för samverkansavtal och verksamhetsplan

Internationella och nationella styrande dokument anger riktningen för folkhälsoarbetet medan regionala och lokala styrande dokument, tillsammans med dialoger mellan kommunen och DRNS, utgör grunden för prioriteringar och insatser inom samverkansavtalet.

Internationella och nationella styrande dokument som anger riktningen för folkhälsoarbetet

- Det övergripande nationella folkhälsomålet ”att skapa *samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*”.
- FN:s Agenda 2030 med 17 Globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och agendans grundläggande princip om att alla ska inkluderas och ingen lämnas utanför.

Exempel på regionala/lokala styrande dokument och uppdrag som ligger till grund för prioriteringar och insatser

Regionala dokument

- Regionfullmäktiges budget
- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030. Av särskild relevans är den långsiktiga prioriteringen ökad inkludering och kraftsamling fullföljda studier.
- Västra Götalandsregionens mål för social hållbarhet 2030

Kommunala dokument

- WHO´s kriterier för en Säker och Trygg Kommun
- Visionen om framtidens Borås
- Valfärdsbokslutet 2022 – En jämlikhetsrapport för ett socialt hållbart Borås
- Strategi för ett Socialt Hållbart Borås
- Överenskommelsen, strategi för samverkan med civilsamhället
- Borås Stads samverkansöverenskommelse med polismyndigheten inkl medborgarlöftet
- Lokala styrande program: T ex. Handlingsplan suicidprevention, Program för Föräldraskapsstöd, ANDTS-förebyggande program, Program för ett integrerat samhälle, Riktlinjer – delaktighet och inflytande för medborgare.

Ökad jämlikhet i hälsa en förutsättning för hållbar utveckling

En ökad jämlikhet i hälsa är en förutsättning för att uppnå ett hållbart samhälle. FN:s Agenda 2030 med 17 globala mål har en direkt koppling till en jämlik hälsa och en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling. Främjande och förebyggande insatser för en god och jämlik folkhälsa är integrerade i målens alla delar. Målen förenar även ett stort antal etablerade principer och perspektiv centrala för folkhälsoarbetet, så som mänskliga rättigheter, jämställdhet, specifika gruppers villkor eller rättigheter och enskilda sakfrågor.

I det längre perspektivet har folkhälsoarbete som mål att sluta de påverkbara hälsoskillnaderna inom en generation. Det är i linje med Agenda 2030 och utgångspunkterna för att öka jämlikheten inom och mellan länder samt säkerställa att ingen lämnas utanför.

Bestämningsfaktorer för hälsa

För att uppnå en god och jämlik hälsa krävs att människor ges likvärdiga villkor och förutsättningar. Dessa villkor och förutsättningar benämns ofta som hälsans bestämningsfaktorer.

Hälsans bestämningsfaktorer består av både livsvillkor och levnadsvanor. I modellen nedan markerar gul färg de samhälleliga förutsättningar som är avgörande för de individuella (grå) bestämningsfaktorerna för hälsa. Sambanden mellan hälsans bestämningsfaktorer och hälsan är komplexa. Politiska beslut påverkar invånarnas livsvillkor som i sin tur påverkar invånarnas möjlighet till hälsosamma levnadsvanor. Ojämlikhet i hälsa skapas när olika grupper systematiskt har olika livsvillkor och levnadsvanor, vilket resulterar i ojämlika möjligheter till ett gott liv.

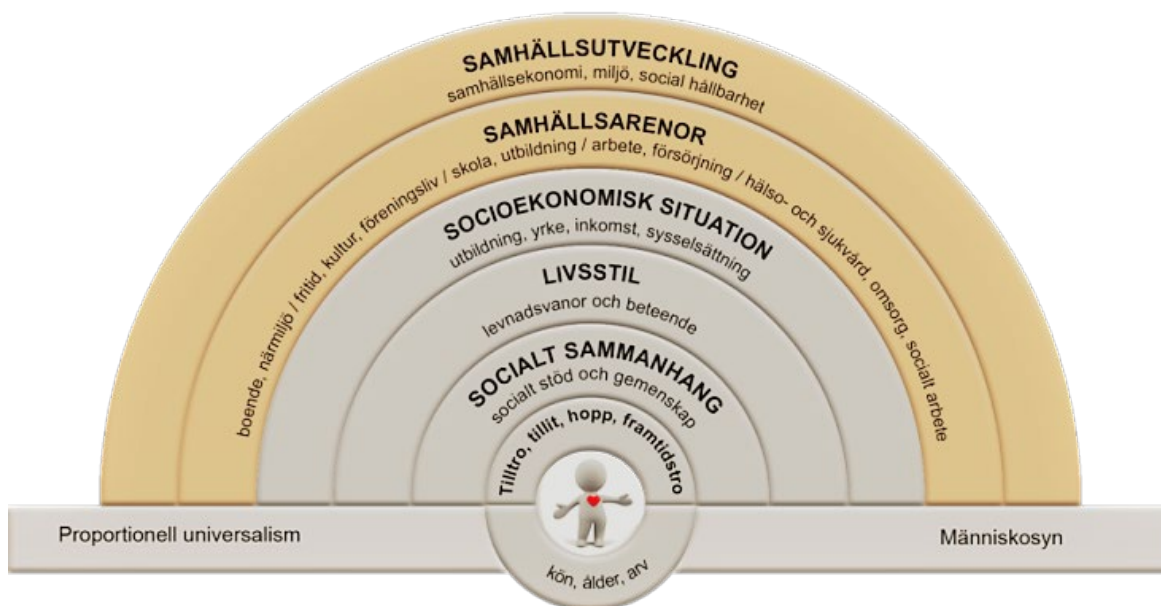

Bild 2. "Östgötamodellen för jämlik hälsa – ett samspel mellan individ, miljö och samhälle". Framtagen av Jolanda van Vliet och Margareta Kristenson, 2014, baserad på hälsans bestämningsfaktorer av Dahlgren och Whitehead, 1991.

Hälsoläget

Hälsoläget syftar till att ge ett underlag som övergripande beskriver vilka kommunens utmaningar inom folkhälsoområdet är. Beskrivningen ger stöd i dialoger och vid val av prioriterade områden, insatser, målgrupper för att främja utvecklingen av en mer jämlik hälsa.

Kommunala bakgrundsfakta

Borås Stad hade 114 445 invånare den 31 december 2022, varav 49,8 procent kvinnor. 24,6 procent är födda utomlands. I Borås bor 91,4 procent av invånarna i tätort och 9,6 procent på landsbygd (SCB, 2021). Medellivslängden är 84,2 år för kvinnor och 80,1 år för män (SCB, 2022). Åldersmässigt är 23,7 procent mellan 0-19 år, 56,9 procent mellan 20-64 år, 13,8 procent mellan 65-79 år och 5,6 procent 80 + (Kolada, 2022). Invånarnas ålderssammansättning varierar mellan geografiska områden.

Andelen barn 0-17 år i Borås som växer upp i hushåll med låg inkomststandard (disponibel inkomst som understiger 60 procent av medianinkomsten i landet) minskade mellan åren 2011 och 2018. År 2011 var andelen 11,3 procent och år 2018 var andelen 8,3 procent. Sedan 2019 har trenden brutits och andelen har ökat till 9,1 procent år 2020 (SCB, 2020). Det är stora skillnader beroende på om barnet har utländsk bakgrund eller svensk bakgrund. Andelen barn med utländsk bakgrund som växer upp i hushåll med låg inkomststandard var 2020 20,8 procent medan andelen barn med svensk bakgrund var 3,6 procent. Det finns också skillnader mellan åldrar, där andelen i den yngre åldersgruppen 0-5 år som växer upp i hushåll med låg inkomststandard är högre än bland barnen i övriga åldrar (VFB, 2022).

I Borås var andelen i åldersgruppen 20 år och äldre med låg disponibel inkomst 15,6 procent år 2020 och trenden är stabil om man tittar 10 år bakåt i tiden. Det skiljer en del mellan kvinnor och män men framför allt skiljer det mellan olika geografiska områden och mellan de som är inrikes eller utrikes födda. Sambandet mellan kort utbildning och låg inkomst har blivit starkare över tid. Sambandet är svagare för männen än för kvinnorna. Mellan åren 2011-2019 har sambandet mellan kort utbildning och låg inkomst varit starkast för gruppen inrikes födda. Sedan 2019 har sambandet stärkts markant för gruppen utrikes födda och är nu starkare än för övriga grupper (VFB, 2022).

I Borås förvärvsarbetar 79,0 procent av kvinnorna och 82,2 procent av männen i åldersgruppen 20-64 år (Kolada, 2021). Sambandet mellan kort utbildning och arbetslöshet är tydligare för kvinnor än för män och har stärkts över tid (VFB, 2022). År 2022 var 6,4 procent arbetslösa (Arbetsförmedlingen). I Borås har andelen långtidsarbetslösa i åldersgruppen 20-64 år ökat sedan år 2015. Högsta andelen långtidsarbetslösa återfanns i åldersgruppen 26-44 med 3,2 procent. Den

största ökningen mellan 2019 och 2020 hade dock den yngsta åldersgruppen, 20-25 år. Gruppen utrikes födda hade den högsta andelen långtidsarbetslösa år 2020 med 4,8 procent (VFB, 2022).

Avseende utbildningsnivå i åldersgruppen 16-74 år har 17,9 procent av kvinnorna och 21,8 procent av männen högst förgymnasial utbildning och 60,9 procent av kvinnorna och 70,4 procent av männen har högst gymnasial utbildning (SCB, 2020). I åldersgruppen 25-64 år har 47,0 procent av kvinnorna och 34,7 procent av männen eftergymnasial utbildning (Kolada, 2022). I gruppen som inte studerat på högskolenivå kan vi se stora skillnader mellan inrikes och utrikes födda. Inrikes födda har i högre utsträckning högst gymnasial utbildning, medan utrikes födda i högre utsträckning har högst grundskoleutbildning (VFB, 2022).

År 2022 var 86,0 procent av tjejerna och 82,4 procent av killarna behöriga till gymnasiets yrkesprogram. Det var en högre andel tjejer än killar som slutförde gymnasiet inom 3 år, 78,9 jämfört med 69,7 procent. Det var även en högre andel elever med svensk bakgrund som slutförde gymnasiet jämfört med elever med utländsk bakgrund, 83,2 jämfört med 55,5 procent (VFB, 2022). Av barnen mellan 1-5 år var 85,4 procent inskrivna i förskolan (Kolada, 2022).

Hälsodata

Använd hälsodata som beskriver kommunens förhållande med fokus det som sticker ut, är väsentligt och som fångar kommunens folkhälsoutmaningar. ”Hälsoläget bakgrundsfaktorer källor beskrivning insatser 2022”.

Hälsodata	Borås	Prioriterad fråga
Upplevd hälsa	<p>I Borås Stads Hälsoenkät för åk 8 ges eleverna möjlighet att själva skatta sin hälsa. 51 % av killarna skattade sin hälsa som mycket bra jämfört med 29 % av tjejerna. Endast 10 % i gruppen som angett annan könstillhörighet ansåg att deras hälsa är mycket bra. 34 % av eleverna i gruppen som angett annan könstillhörighet svarade att deras hälsa är dålig, jämfört med 3 % av tjejerna och 1 % av killarna (Hälsoenkäten, 2021).</p> <p>I Sverige skattade 73 % av den vuxna befolkningen sin hälsa som bra eller mycket bra år 2022. Motsvarande siffra i Regionen var 70 % och i Borås var siffran 72 %. Trots den höga andelen som upplever en god hälsa, finns det fortfarande</p>	Ja

	<p>skillnader mellan olika grupper. Andelen med god hälsa ökar med längre utbildning. Under tidsperioden 2015–2022 upplever fler personer med eftergymnasial utbildning sig ha en god hälsa, knappt 80 %, jämfört med personer med förgymnasial utbildning, drygt 60 %. Män skattar sin hälsa högre än kvinnor, 73% jämfört med 67%. (HLV, 2022).</p> <p>Enligt stadens hälsoenkät till målgruppen 65+ anger endast 10 procent att de bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt. Det är marginell skillnad mellan könen, dock är det tydligt att hälsotillståndet försämras med åldern (Äldreokenkäten, 2022).</p>	
Psykisk hälsa	<p>De senaste åren har det skett en ökning av psykosomatiska symtom som oro och nedstämdhet, sömnbesvär, trötthet och huvudvärk bland unga i skolåldern. Andelen elever i årskurs 6 som angav att de upplever olika typer av psykosomatiska besvär en gång i veckan eller oftare var högre bland tjejer än killar. Så var också fallet i årskurs 8. Det var inga stora skillnader mellan de olika årskurserna. Den största skillnaden var i andelen som känner sig nere, där andelen var högre i årskurs 8 än i årskurs 6. Över tid sker det inga stora förändringar i andelen i årskurs 8 som upplever psykosomatiska besvär, varken för tjejer eller killar eller mellan geografiska områden. För årskurs 6 går det inte att göra jämförelser över tid då årskursen endast genomfört enkäten år 2021. Det som är oroande är att andelen med psykosomatiska besvär i årskurs 8 fortsatt är hög och att ingen minskning verkar ske över tid. Värt att tänka på här är att andelen som angett annan könstillhörighet i högre utsträckning angav högre förekomst av psykosomatiska besvär än tjejer och killar (Hälsoenkäten, 2021).</p> <p>Andelen vuxna som upplever sig ha ett gott psykiskt välbefinnande var för Regionen 85 %. I Borås var siffran 86 %. Psykisk ohälsa är vanligare bland personer med lägre socioekonomisk status, bland de som bor i socioekonomiskt utsatta</p>	Ja

	<p>områden och bland de äldre som bor på särskilda boenden, ogifta och ensamboende har en förhöjd risk att drabbas av psykisk ohälsa (HLV, 2022).</p> <p>För åldersgruppen 65-84 år var andelen i Borås som angav att de har ett gott psykiskt välbefinnande 91 % jämfört med 90 % för Regionen. I åldersgruppen 85 år och äldre i Borås var andelen 82 % jämfört med 81 % i Regionen (HLV, 2022).</p> <p>I Äldreenkäten ställdes även frågor om man övervägt att ta sitt liv och om man försökt att ta sitt liv. I åldersgruppen 65-79 år hade 6 % övervägt att ta sitt liv. Drygt 2 % hade försökt. Det skiljer väldigt lite mellan kvinnor och män, för gruppen Sverigefinnar och mellan de två åldersgrupperna. Högst andel som övervägt att ta sitt liv återfanns på Sjöbo. Jämfört med Sverige var andelen som övervägt att ta sitt liv i den äldre målgruppen högre i Borås (Äldreenkäten, 2022).</p>	
<p>Sociala relationer</p>	<p>Att ha någon vuxen i sin närhet att kunna vända sig till, oftast en förälder, är viktigt för barn och ungas utveckling. Andelen elever i årskurs 6 som angav att de har en vuxen att prata med var 90 % år 2021. År 2019 var andelen 91 %. Något fler killar än tjejer upplever att de har en vuxen att prata med, 94 % jämfört med 86 % för tjejerna. Lägst andel hade de som angett annan könstillhörighet med 68 %.</p> <p>Andelen elever i årskurs 8 som har en vuxen i sin närhet de kan prata med var 87 % år 2021. Killarnas andel ökar över tid medan tjejernas andel minskar. Även i årskurs 8 var andelen som angett annan könstillhörighet och att de hade någon vuxen att prata med lägre, endast 32 %. Viktigt att tänka på är att gruppen som angett annan könstillhörighet är liten, vilket gör att resultatet påverkas mer av slumpen än om underlaget är större (Hälsoenkäten, 2021).</p> <p>Drygt 32 % av eleverna i årskurs 6 känner sig ensamma ibland eller ofta. För eleverna i årskurs 8 var andelen drygt 40 % och för eleverna i</p>	<p>Ja</p>

	<p>årskurs 1 på gymnasiet var andelen 33 % (Hälsoenkäten, 2021).</p> <p>Nationellt beräknas ungefär 300 000 vara socialt isolerade i Sverige. Mest isolerade är våra äldre. I HLV 2022 svarade 20 % av 65-84 åringarna att de hade besvär av ensamhet och isolering. Andelen kvinnor som besvärades av ensamhet och isolering var högre än andelen män, 25 % jämfört med 15 %. I åldersgruppen 85 år och äldre uppgav 39 % att de besvärades av ensamhet och isolering, varav andelen kvinnor var 45 % och andelen män 28 %. Den övervägande majoriteten av samtliga svarande uppgav dock lätta besvär. Andelen som uppgav svåra besvär var mycket liten och som störst bland kvinnor 85 år och äldre, 4 % (HLV, 2022).</p>	
Levnadsvanor	<p>CAN undersökningen visar på förändrade tobaksvanor bland unga i Borås. 7 % i årskurs 9 och 19 % i gymnasiet år 2 hade rökt cigaretter de senaste 12 månaderna. Det är en minskning i båda årskurserna sedan förra mätningen 2019. Andelen killar som snusat har minskat från förra undersökningen i både åk 9 och åk 2 på gymnasiet. Men bland tjejer har det skett en markant ökning. Dock är det fortfarande betydligt fler killar än tjejer som snusar. Andelen elever i åk 9 och åk 2 på gymnasiet som uppgav att de använt e-cigaretter de senaste 30 dagarna har mer än tredubblats sedan mätningen 2019 (CAN, 2022).</p> <p>Av niondeklassarna i hela landet var det 7 % av killarna och 6 % av tjejerna i årskurs 9 som någon gång använt narkotika. I Borås var motsvarande siffra 5 % för tjejerna och 4 % för killarna. Bland gymnasieeleverna i Borås var det mer än dubbelt så vanligt att någon gång ha använt narkotika jämfört med niorna; 11 % av killarna och 11 % av tjejerna i gymnasiet åk 2 hade använt narkotika (CAN, 2022).</p> <p>Då det förekommer allt fler tecken på ökad lustgasanvändning bland unga i Sverige infördes en fråga om det i 2022 års CAN undersökning. I</p>	Ja

	<p>Borås uppgav 5 % av niondeklassarna och 11 % av eleverna i åk 2 på gymnasiet att de använt lustgas (CAN, 2022).</p> <p>Alkoholkonsumtionen bland skolungdomar i Sverige har sjunkit kraftigt under 2000-talet. I senaste CAN undersökningen i Borås uppgav 35 % i årskurs 9 och 62 % i gymnasiet år 2 att de har druckit alkohol under de senaste 12 månaderna, vilket är en minskning i båda årskurserna från senaste mätningen 2019 (CAN, 2022).</p> <p>I Äldreankäten framkom det att det var fler män än kvinnor som brukar alkohol, samt att mängden alkohol minskar i samband med att åldern ökar. Även frekvensen av hur ofta man brukar alkohol minskar i samband med att åldern ökar. Det gick att urskilja endast mindre skillnader mellan områdena. I gruppen som identifierar sig som Sverigefinnar var andelen som konsumerar alkohol lägre än för övriga.</p> <p>En fjärdedel av respondenterna hade inte druckit alkohol under de senaste 12 månaderna. Fler kvinnor än män hade inte druckit alkohol (30 respektive 19 %). För gruppen Sverigefinnar var andelen som inte druckit alkohol högst med 38 % (Äldreankäten, 2022).</p> <p>Andelen elever i år 6 som angav att de är fysiskt aktiva 2-3 gånger i veckan eller oftare på sin fritid var 83 % år 2021. Killarnas andel var 86 % vilket var högre än tjejernas, 81 %. Lägst andel hade de som angett annan könstillhörighet med 68 %. För årskurs 8 var andelen fysiskt aktiva 80 %. Även här var tjejernas andel lägre än killarnas, 76 % jämfört med 85 %. För gruppen som angett annan könstillhörighet var andelen lägst, endast 45 % angav att de på sin fritid tränar 2-3 gånger i veckan eller oftare.</p> <p>I Borås och i Regionen bedöms 65 % av den vuxna befolkningen vara tillräckligt fysiskt aktiva (det vill säga i genomsnitt minst 150 minuter pulshöjande aktivitet i veckan). Högst andel fysiskt aktiva enligt rekommendationen var de som har lång</p>	
--	---	--

	<p>utbildning, 75 %. Lägst andel återfinns i gruppen med funktionsnedsättning med 47 % (HLV, 2022).</p> <p>I Äldreinkäten svarade en knapp tredjedel att de inte ägnar någon tid åt fysisk träning som gör en andfådd. Drygt 20 % svarade att de spenderar 2 timmar eller mer på detta. Det var endast en mindre skillnad mellan män och kvinnor som kunde urskiljas, där män var något mer aktiva än kvinnor. Det var en större andel i den äldre åldersgruppen än i den yngre som inte spenderade tid på att motionera (43 respektive 23 %). I gruppen som identifierade sig som Sverigefinnar angav färre att de inte motionerar alls och något fler motionerar ungefär en timma eller 1-2 timmar jämfört med övriga (Äldreinkäten, 2022).</p>	
Trygghet, tillit	<p>I Hälsoenkäten tillfrågas eleverna i åk 6, 8 och åk 1 på gymnasiet om deras trygghet på olika platser. Eleverna uppger genomgående en hög trygghet och det går inte att utläsa några större skillnader mellan årskurserna. Den plats som flest ungdomar känner trygghet är hemmet, 98 % känner sig oftast eller alltid trygga i sitt hem. Eleverna uppger också en hög trygghet i sitt bostadsområde och på väg till och från skolan. Även tryggheten på internet är hög. Tryggheten på stan/i centrum och i kollektivtrafiken är dock något lägre, 85 % av eleverna anser sig oftast eller alltid trygga där. Det går att se en tydlig skillnad i trygghet på samtliga platser utifrån elevernas könstillhörighet. Killar känner sig tryggare än tjejer och lägst trygghet upplever personer med annan könstillhörighet. Lägst trygghet uppger personer med annan könstillhörighet i årskurs 8 kopplat till kollektivtrafiken, endast 31 % upplever oftast eller alltid trygghet. Det är dock en relativt liten grupp elever, vilket påverkar resultatet. Trenden är dock tydlig, särskilt i det offentliga rummet (Hälsoenkäten, 2021).</p> <p>I Borås uppger 36 % att de är otrygga när de går ute en sen kväll i det egna bostadsområdet, jämfört med 27 % nationellt (91) Boråsarna oroar sig dock allra främst över att någon närstående ska utsättas för brott, där 60 % uppger oro i någon</p>	Ja

utsträckning. Ungefär var femte person som svarat på trygghetsmätningen uppger att de någon gång valt en annan väg eller färdväg, eller avstått en aktivitet på grund av rädsla för att utsättas för brott. Var femte person uppger även att de aktivt undviker vissa platser i sitt närområde på grund av otrygghet. Dessa konsekvenser av upplevd otrygghet drabbar framförallt kvinnor och yngre personer. Både utsattheten för brott, oron att utsättas för brott och otrygghetens konsekvenser är ojämnt fördelad mellan olika geografiska områden och mellan olika grupper i samhället. Särskilt de som bor i hyresrätt, är arbetslösa eller studerande, har någon förälder som är född i ett annat land, eller är ensamstående upplever otrygghet på olika sätt (Trygghetsmätningen, 2022).

I Äldre enkäten svarade 41 % att de avstår från att gå ut ensamma av rädsla, varav 33 % ibland avstår och 8 % ofta avstår. Likt den nationella bilden så var kvinnor överrepresenterade. Mer än hälften, 53 %, av kvinnorna svarade att de ibland eller ofta avstår från att gå ut av rädsla. Bland männen var den andelen 26 %. Det gick däremot inte att se några direkta skillnader mellan åldersgrupperna. De som identifierade sig som Sverigefinnar, oavsett könstillhörighet, svarade i likhet med samtliga kvinnor. Mer än hälften, 55 %, av Sverigefinnarna uppgav att de ibland eller ofta avstått från att gå ut av rädsla (Äldre enkäten, 2022).

Ungefär hälften (55 %) av eleverna i åk 6, 8 och 1 på gymnasiet, svarade nej på frågan om man i allmänhet kan lita på de flesta människor. Resterande 45 % svarade ja på frågan. Tilliten till människor i allmänhet minskade dock med ålder. I årskurs 6 saknade 46 % av eleverna tillit till andra, i årskurs 8 var andelen 58 % och på gymnasiet var det 61 % (Hälsoenkäten, 2022).

I Borås var andelen vuxna med låg tillit högre än i riket, 33 % jämfört med 28 %. Liksom i riket går det inte att urskilja några direkta skillnader mellan

	<p>kvinnor och män, men däremot har andelen med låg tillit ökat något, från 30 % 2018 till 33 % 2022.</p> <p>Andelen med låg tillit bland personer 65 år och äldre var lika stor i Borås som i riket i stort, det vill säga 20 %. Det går inte att se några större skillnader i tillit till andra människor i allmänhet mellan kvinnor och män eller mellan 65-79 åringar och personer 80 år och äldre. Däremot uppgav 33 % av de som identifierade sig som Sverigefinnar låg tillit, till skillnad från 20 % i hela gruppen (Äldreankäten, 2022).</p>	
<p>Meningsfull fritid</p>	<p>I årskurs 6 uppgav 60 % av eleverna att de var medlem i en förening. Det var ungefär lika stor andel oavsett könstillhörighet. Andelen elever som är medlemmar i en förening verkar minska med stigande ålder. I årskurs 8 var det 56 % av eleverna. Bland åttondeklassarna var det dessutom lite större skillnad mellan könen, 59 % bland killarna, 55 % bland tjejerna och 43 % bland eleverna med annan könstillhörighet. För eleverna i årskurs 1 på gymnasiet var andelen 46 %. Även bland gymnasieeleverna var det vanligare att vara medlem i en förening bland killarna än bland tjejerna, 47 % jämfört med 44 %. Däremot var det vanligast bland elever med annan könstillhörighet, 52 %.</p> <p>Trenden över tid är att andelen som är medlem i en förening minskar för både tjejer och killar, framförallt kan minskningen ses i årskurs 8. Årskurs 6 har endast tillfrågats 2021, vilket innebär att det inte går att se någon trend. Bland tjejerna i årskurs 1 på gymnasiet har andelen ökat något (Hälsoenkäten, 2021).</p> <p>Ungefär hälften (53 %) av eleverna i åk 6, 8 och 1 på gymnasiet, uppgav att det finns ganska mycket att göra på fritiden. En fjärdedel, 25 %, tyckte att det finns väldigt mycket att göra. Resterande fjärdedel bestod av elever som tyckte att det finns ganska lite att göra (19 %) eller väldigt lite/ingenting att göra (4 %). Eleverna i årskurs 6 uppgav i högre utsträckning att det finns väldigt mycket eller ganska mycket att göra än de äldre</p>	<p>Ja</p>

	<p>eleverna. I lägst utsträckning svarade gymnasieeleverna att det finns mycket att göra på fritiden. I samtliga årskurser uppgav killar i högst utsträckning att det finns väldigt mycket eller ganska mycket att göra, följt av tjejer och i lägst utsträckning svarade elever med annan könstillhörighet (Hälsoenkäten, 2021).</p>	
<p>Delaktighet och inflytande</p>	<p>I Borås var valdeltagande i valet till kommunfullmäktige 78,4 procent, vilket är en försämring med fem procentenheter jämfört med valet 2018. Lägst var valdeltagandet i Hässleholmen Syd med 43 procent och högst i Sparsör Öst med 93 procent. Det var en högre andel kvinnor (80 %) än män (77 %) som deltog i valet och för både kvinnor och män sjönk valdeltagandet mellan åren 2018 och 2022. Störst skillnad återfinns om man jämför andelen som röstade och har svensk bakgrund med andelen med utländsk bakgrund. Andelen med svensk bakgrund som röstade var 89 % jämfört med endast 58 % för de med utländsk bakgrund. Gruppen med utländsk bakgrund är också den grupp som andelen har minskat mest för jämfört med valet 2018 (SCB, 2022).</p>	<p>Ja</p>

Utmaningar och prioriteringar

Utmaningarna avseende folkhälsoarbetet i Borås är i grunden den ojämlika hälsan i staden, mellan grupper och mellan geografiskt avgränsade områden. Prioriterade områden är inflytande och delaktighet, psykisk hälsa, språkutveckling, fullföljda studier, meningsfull fritid, upplevelsen av trygghet samt levnadsvanor, bland annat inom ANDTS samt fysisk aktivitet. Fler av dessa utmaningar hänger ihop och är ofta kopplade till olika strukturella utmaningar för en jämlik hälsa. Förmågan att läsa och förstå samt ta till sig hälsobudskap varierar hos invånarna och en utmaning är att anpassa folkhälsoarbetet och kommunikationen beroende på målgrupp. Effekterna av hälsofrämjande insatser är lika för alla men förutsättningarna och förmågan att ta del av insatserna varierar. Att göra jämlikt är i det här avseendet att göra olika, då insatserna annars tenderar att förstärka skillnaderna och de ojämlika livsvillkoren. Därför fokuserar folkhälsoarbetet på prioriterade grupper och prioriterade geografiska områden. Att arbeta inkluderande och medskapande hela

tiden, och inte bara inför valen, är en central fråga och ett prioriterat arbete på de socioekonomiskt utsatta områdena.

Under 2023 togs rapporten Borås Stads Välfärdsbokslut 2022 fram. Rapporten innehåller statistik om livsvillkor och levnadsvanor för Borås Stads invånare. Rapporten bygger på registerdata i form av statistik från SCB och enkätdata från Trygghetsmätningen 2022, Drogvaneundersökningen 2022, Hälsoenkäten för barn och unga 2021 och Äldreankäten 2022 för målgruppen 65 +. Utfallet av statistiken i Välfärdsbokslutet i kombination med övrig kunskap ligger till grund för att insatser riktas dit behoven är som störst. Staden arbetar kompensatoriskt utifrån utmaningarna och satsar särskilt på barn och unga, bland annat genom att stärka språkutvecklingen, den psykiska hälsan, föräldraskapsstödet, levnadsvanorna och en meningsfull fritid för att öka möjligheterna för barn och unga att klara skolan.

Utifrån de demografiska utmaningar som väntar har staden en samverkan kring hälsosamt åldrande, vilket förväntas bli ännu viktigare framöver och ambitionen är att arbeta hälsofrämjande och förebyggande gentemot målgruppen.

Trygghetsfrågan är komplex och svår att definiera. Den är subjektiv och spänner över flera områden, såsom upplevelsen av ensamhet, känslan att få vara delaktig, bristande tillit till omvärlden, att inte våga gå ut vissa tider eller oro att man själv eller någon anhörig ska utsättas för brott. Arbetet med att stärka delaktigheten, tilliten och öka tryggheten är centralt i allt arbete som görs. Kopplingarna mellan människors livsvillkor och känslan av utsatthet och otrygghet är en viktig utgångspunkt i folkhälsoarbetet.

Gemensamma prioriteringar utifrån hälsoläge och vårdialog

- Barn och unga
- Äldre
- Särskilt utsatta geografiska områden utifrån perspektivet jämlik hälsa

Prioriterade områden

- Fullföljda studier inom ramen för barn och ungas uppväxtvillkor.

Fritids- och folkhälsonämnden antog i juni 2023 ”Välfärdsbokslutet 2022 – En jämlikhetsrapport för ett socialt hållbart Borås. I det synliggörs följande utsatta grupper och områden:

- Barn och unga, kvinnor, ensamstående, personer med funktionsnedsättningar, HBTQI-personer, utrikes födda och nationella minoriteter.
- Prioriterade områden är de geografiskt avgränsade områdena Norrby, Hässleolmen och Sjöbo, vilka också är mest utsatta ur ett socioekonomiskt perspektiv. Ytterligare områden som identifierats i Valfärdsbokslutet 2023 är Hulta, Göta, Svaneholm och Trandared.

Gemensam budget för lokalt folkhälsoarbete

Folkhälsoinsatserna är 50/50-finansierade och respektive part avsätter 14 kronor/invånare. Folkhälsotjänsten finansieras enligt separat avtal. Den gemensamma folkhälsobudgeten görs i en Excelmall och skickas in tillsammans med verksamhetsplanen.

Det är i första hand de insatser som genomförs inom avtalet, med gemensamma medel, som ska finnas med i verksamhetsplan och budget. Insatserna ska utgå från utgångspunkterna för samverkansavtalet och verksamhetsplanen, hälsoläget och de gemensamma prioriteringarna. Insatser som helt finansieras av kommunen, eller via medel från annan part, kan skrivas in i matrisen. Dessa insatser särskiljs genom att texten ”Insatsen görs utanför avtalet och finansieras av kommunens egna medel” (eller annan part). skrivs längst ner i rutan ”Genomförande”. I budget skrivs dessa medel in i kolumnen ”Övrigt”.

Folkhälsoinsatser

Psykisk hälsa	
Insats/målgrupp	Genomförande
<p>MHFA - första hjälpen till psykisk ohälsa</p> <p>Målgrupp: Personer som arbetar med barn och unga, vuxna och äldre.</p>	<p>I hälsostatistiken (HLV) framgår det att psykisk ohälsa förekommer i Borås Stad. Det förekommer även suicid i staden. För att bli bättre på att upptäcka psykisk ohälsa och minska antalet suicid i Borås Stad erbjuder Borås Stad utbildning i MHFA (mental health first aid).</p> <p>Utbildningen ger personal i Borås Stad verktyg och kunskap för att kunna möta psykisk ohälsa och suicidnära personer samt kunskap om vart dessa ska hänvisas för att kunna motta vård, skulle det krävas.</p> <p>Samverkande parter: Vård och äldreomsorgen, Arbetslivsförvaltningen, Sociala omsorgsförvaltningen, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen samt Grundskoleutbildningsförvaltningen.</p>
<p>Suicidförebyggande</p> <p>Målgrupp: Personal Allmänheten</p>	<p>Suicid är ett problem i Sverige i stort, och så även i Borås. För att minska antalet suicid har Borås Stad genom Borås regionen antagit en handlingsplan för suicidprevention. I den listas aktiviteter som syftar till att minska mängden suicid i staden. Exempel på aktiviteter innefattar utbildningssatsningar på exempelvis suicidpreventionsdagen samt psykiatrins dagar. Rollen innefattar även olika samordningsuppdrag som samordning för MHFA och medverkande/ansvarig i olika nätverk.</p> <p>Samverkande parter: Primärvården, Södra Älvsborgs Sjukhus, föreningar, samfund och berörda förvaltningar, med fler.</p>
<p>Hälsofrämjande aktiviteter</p> <p>Målgrupp: kvinnor</p>	<p>Välfärdsbokslutet visar tydligt att Hässleholmen, Sjöbo och Norrby fortsatt är de geografiska områden som har störst</p>

	<p>utmaningar. I dessa områden är det också tydligt att ett särskilt fokus behöver riktas till gruppen kvinnor.</p> <p>På Hässleholmen, Sjöbo och Norrby arrangeras regelbundet insatser på Mötesplatserna särskilt riktade till kvinnor i syfte att stärka deras hälsa och skapa sociala sammanhang. Exempel på insatser är Kvinnovecka, Kvinnofest och Kvinnocafé.</p> <p>Samverkande parter: Bland annat mötesplatserna, familjecentralerna, studieförbund, föreningslivet och bostadsbolag.</p>
--	---

Goda uppväxtvillkor	
Insats/målgrupp	Genomförande
<p>Föräldraskapsstöd</p> <p>Målgrupp: Vårdnadshavare och viktiga vuxna</p>	<p>Stödjande och lyhörda föräldrar som förmår att ge barnet en god fostran är ett barns främsta skyddsfaktor. Därför är det viktigt att föräldrar och andra viktiga vuxna ges förutsättningar för att vara barnets främsta resurs.</p> <p>Borås Stad ska erbjuda lättillgängligt föräldraskapsstöd genom bland annat kurser, föreläsningar och individuellt stöd. Får att nå svårnådda grupper ska stödet anpassas efter behov.</p> <p>För att kvalitetssäkra föräldraskapsstödsarbetet genomförs regelbundet utbildningar i olika föräldraskapsstödjande metoder för personal i Borås Stad.</p> <p>Samverkande parter: Utbildningsförvaltningarna, Kulturförvaltningen, Individ- och familjeomsorgsförvaltningen, Sociala omsorgsförvaltningen, Vård- och äldreförvaltningen och Arbetslivsförvaltningen.</p>
<p>Språkutveckling hos barn och unga</p> <p>Målgrupp: Barn och unga</p>	<p>Språkutvecklingen är central för barns möjlighet att lyckas i skolan. På våra utsatta områden har vi via BVC, förskolan och skolan kunskap om att barn och unga har brister i sin språkutveckling.</p> <p>Genom samarbete med föreningen Ordpalatset genomförs riktade språkutvecklande insatser i skolorna på Hässleholmen</p>

	<p>och Norrby, i kombination med språkutvecklande aktiviteter på barnens fria tid och lov, i anslutning till Mötesplatserna på områdena.</p> <p>Tack vare samverkan med VGRs projektmedel förstärks detta arbete under kommande år, både avseende kvantiteten och kvaliteten på insatserna.</p>
<p>Samhällsbyggande processer</p> <p>Målgrupp: Invånare</p>	<p>I våra tre prioriterade områden finns det idag olika typer av aktivitetsplatser. Inom ramen för att utveckla de befintliga platserna men även att planera nya finns utvecklingsledare för folkhälsoarbetet med i planeringsprocessen. Ett exempel på det är en kreativ och språkutvecklande vandringsled för barn som ska anläggas på Hässleholmen under 2024.</p> <p>Samverkande parter: Lokalförsörjningsförvaltningen, Tekniska förvaltningen, Samhällsbyggnadsförvaltningen samt andra berörda förvaltningar beroende på projekt.</p>
<p>Enkätundersökning</p> <p>Målgrupp: Barn och unga</p>	<p>Under 2024 kommer en enkätundersökning att genomföras riktad till barn och unga i åk 6, åk 8 och åk 1 på gymnasiet innehållande frågor om levnadsvanor, trygghet, tillit, deltagande och fritid. Undersökningen har genomförts regelbundet sedan år 2000 och är viktig för att kunna följa hälsan i gruppen barn och unga. Resultatet ligger till grund för analysarbete och prioriteringar som sker i de nio nätverken för barn och unga samt i Välfärdsbokslutet.</p> <p>Samverkande parter: Grundskoleförvaltningen och Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.</p>

Levnadsvanor	
Insats/målgrupp	Genomförande
<p>ANDTS- coach</p> <p>Målgrupp: Personal som möter barn och unga i</p>	<p>Genomföra ANDT-coach utbildningar för personal som möter barn och unga i sitt arbete. Syftet är att öka kunskapen om ANDT och skapa en plattform där vuxna som möter barn och unga har samma kunskap och vet vad det finns för stöd att tillgå. De får även verktyg att driva ANDT-arbetet i sin ordinarie verksamhet.</p>

offentlig, privat och ideell verksamhet	Samverkande parter: SÄS, polisen, Mini-Maria och fältgruppen.
Kritiska datum Målgrupp: Vårdnadshavare Civilsamhället	Samordna arbetet vid kritiska datum för att skapa trygghet och minska alkohol- och droganvändningen genom att öka vuxennärvaron och vårdnadshavares medvetenhet vid kritiska tillfällen. Samverkande parter: Gymnasieskolorna, Polisen, fältgruppen och civilsamhället.
Förbättrad tandhälsa Målgrupp: Barn i förskolan	Munhälsan hos barn i Sverige är generellt god och den har förbättrats över tid. I Borås utsatta områden har utvecklingen inte följt samma mönster och det finns anledning att anta att det finns en koppling till socioekonomi. Öka kunskapen hos personal i förskolorna på Hässleholmen, Sjöbo och Norrby om barn och deras tandhälsa samt erbjuda tandborstning på förskolan och information till föräldrar. Samverkande parter: Förskoleförvaltningen, Folk tandvården och Hälsopromotör från Västra Götalandsregionen.
Ökad simkunnighet Målgrupp: Kvinnor	Det är av stor vikt för den jämlika hälsan att alla våra invånare är simkunniga, då det bidrar till delaktighet i samhället och räddar liv. Kvinnor är den grupp som enligt Välfärdsbokslutet 2022 bör prioriteras. Syftet är att skapa förutsättningar för fler kvinnor från olika geografiska områden att mötas, få vattenvana och lära sig att simma. Simskola för kvinnor erbjuder anpassad undervisning i avskild bassäng för kvinnor som av olika anledningar inte kan delta i ordinarie simkurser för vuxna. Samverkande parter: SK Elfsborg och Bostäder i Borås.
Enkätundersökning Målgrupp: Åldersgruppen 65 år och äldre	Vid årsskiftet 2021/2022 genomfördes en Äldre enkät i Borås Stad (bygger på frågorna som finns i HLV). Detta efter ett initiativ från stadens arbetsgrupp "Hälsosamt åldrande". Resultatet används i arbetsgruppen samt i Borås Stads Välfärdsbokslut för att kunna föreslå insatser för målgruppen. Under 2024 planeras Äldre enkäten att genomföras på nytt. Detta för att kunna få ett jämförelsematerial och kunna följa hälsan över tid i den äldre målgruppen.

	<p>Samverkande parter: Vård- och äldreförvaltningen, Kulturförvaltningen, Stadsledningskansliet, mötesplatserna och Träffpunkt Simonsland</p>
<p>Kommunikations- och utbildningsinsats levnadsvanor och screening</p> <p>Målgrupp: Invånare</p>	<p>I flera geografiska områden i Borås saknas idag kunskap hos invånarna om hälsosamma levnadsvanor samt tillit till och kunskap av vikten av vissa vård- och screeningåtgärder.</p> <p>Vi avser motverka detta genom att i första hand arbeta uppsökande i de geografiskt prioriterade områdena Hässleholmen, Sjöbo och Norrby. Insatsen kommer handla om att utbilda personer om hälsosamma levnadsvanor med fokus på fysisk aktivitet och matvanor, hur man söker vård samt förståelse för vikten av vissa screening- och vårdåtgärder. Dessa personer kommer sedan att arbeta uppsökande i områdena för att ha dialog med invånare. Insatsen innehåller också framtagande av material och kommunikation i övrigt.</p> <p>Samverkande parter: Södra Älvsborgs Sjukhus, Primärvård, Mötesplatser och föreningsliv.</p>

Delaktighet	
Insats/målgrupp	Genomförande
<p>Medskapande process på Hässleholmen, Sjöbo och Norrby</p> <p>Målgrupp:</p> <p>Personal och civilsamhället på området</p>	<p>I geografiska områden med sämre livsvillkor är brist på tillit stor, både mellan olika grupper av invånare och mellan invånare och de offentliga verksamheterna. Brist på tillit kan bland annat orsaka social oro och utanförskap.</p> <p>Arbetet bygger på att involvera boende, lokala föreningar och kommunala verksamheter på området och tillsammans identifiera områdets utmaningar och hitta gemensamma lösningar. Förutom att de medskapande processerna ligger till grund för många av de insatser som prioriteras för respektive område främjar det också invånarnas delaktighet och inflytande samt kollektiv förmåga. Insatsen förväntas långsiktigt förbättra livsvillkoren för invånarna.</p>

	Samverkande parter: Civilsamhället, kommunala verksamheter och bostadsbolag.
<p>Trygghetsskapande arbete</p> <p>Målgrupp:</p> <p>Lokala aktörer och Invånare</p>	<p>Förstärka stadens trygghetsskapande arbete och därmed öka tilliten, tillsammans med lokala aktörer och de boende. Kunskapen från trygghetsmätningen 2022 ligger till grund för prioriteringar. Det handlar bland annat om att förhindra negativ utveckling hos ungdomar som befinner sig i riskzon för problemutveckling och kriminalitet, skapa trygga offentliga miljöer samt göra gemensamma kraftsamlingar där behoven är som störst (primärt Hässleholmen/Hulta och Norrby). Arbetet sker inom ramen för samverkansöverenskommelsen och medborgarlöftet i samarbete med berörda förvaltningar, civilsamhället, Polisen och näringslivet.</p>
<p>Öka valdeltagandet i EU-valet</p> <p>Målgrupp:</p> <p>Förstagångsväljare samt personer i områden med lågt valdeltagande</p>	<p>Det finns tydliga socioekonomiska skillnader i grad av inkludering och deltagande i Borås. Ett sätt att vara delaktig och utöva sitt inflytande i samhället är att rösta i val. I valet 2022 minskade valdeltagandet mest i gruppen med utländsk bakgrund.</p> <p>Syftet är att genom kunskaps- och informationsspridning höja kunskapen om de demokratiska processerna, öka valdeltagandet och därmed öka tilliten.</p> <p>Samverkande parter: Valkansliet Borås Stad och Mötesplatserna.</p>

Fritid- och folkhälsoförvaltningen

Kallelse till lokal samverkansgrupp, LSG

Badverksamhet, Fritids- och folkhälsoförvaltningen

Datum	Måndag 4 september 2023	
Tid	Kl. 13.00-14.00	
Plats	Klusterhuset, Sturegatan 28	
Deltagare	Mona Carlbom Louise Nyhlén Elin Larsson Ann Kullander	Verksamhetschef, ordförande Vision / Sekreterare Kommunal HR

1. Dagordningen godkänns (med ev. ändringar)

2. Genomgång av föregående protokoll/minnesanteckningar

Protokollet lästes igenom av Verksamhetschefen.

3. Organisations- och personalförändringar

3.1 Nya scheman

- Alla baden har fått godkänt på framtagna schemaförslag.
- Stadsparksbadet och Dalsjöbadet tänker starta med nya schemat 2 oktober, schema 1.
Kan behövas göras någon justering första veckan, då viss personal får jobba två helger i sträck.
- De nya scheman kommer kompletteras med nya riskanalyser.
- Stadsparksbadet kommer vara behjälpliga på Borås Simarena på tisdagar och torsdagar from V.40.

3.2 Rekryteringar

- Annonser för receptionisttjänst på Stadsparksbadet kommer ut nu.
- Rekrytering Drifttekniker pågår, 2 st kommer att rekryteras. Tar höjd för sjukskrivningar, beredskapen och 11 timmars dygnsvila och veckovila.
- Internrekrytering för Team Ledare på Stadsparksbadet, intresseanmälan stänger under V.36.

4. Verksamhetsfrågor

-

5. Ekonomi

5.1 Inför tertiäl 2

- Positiva siffror!
- Fram till och med augusti så har vi haft 257 826 besök på våra fyra bemannade anläggningar. Målet för 2023 är 513 000 besök under 2023.

5.2 Momstvist skatteverket för moms på badavgifter på Stadsparksbadet. .

- Staden har fått avslag även i Kammarrätten i momstvisten med Skatteverket.
- Det är möjligt att överklaga till Högsta Förvaltningsdomstolen men det kräver att man får prövningstillstånd och det får man bara om det är av intresse för rättstillämpningen att målet prövas. Det är i princip omöjligt att få upp målet i HFD, varför stadsjuristen avråder från att ens försöka.
Staden kommer inte att gå vidare i ärendet.
- Från första oktober kommer därför vi att betala 25% moms på alla badavgifter för Stadsparksbadet.
Denna förändring måste göras i alla kassadatorer som säljer Stadsparksbadets kort. Information om detta får gå genom kassagruppen.

6. Arbetsmiljö

6.1 Tillbud och arbetsskador

- Sprida att arbetsplats-/skyddsombud hjälper sina chefer med tillbuden och arbetsskadorna.
- Personalen ska fortsätta skriva tillbud, det räcker att en skriver. Flera personer behöver inte göra en anmälan för

samma händelse. Det väger lika tungt även vid endast en anmälan. Blir väldigt mycket mer jobb för chefens om det görs flera anmälningar för samma händelse, då händelserna inte går att slås ihop, utan måste behandlas var för sig.

6.2 Sjukfrånvaro

- Sjukfrånvaron ligger på 6,86% för perioden 2022-08-01—2023-07-31. För samma period föregående år var siffran 7,13%.

6.3 Timanställda

- Andelen timavlönade för perioden 2022-08-01—2023-07-31 ligger för badenheten på 3,0%. För samma period föregående år var siffran 2,7%.

7. Samverkan

7.1 Utvärdering av årlig uppföljning.

8. Nämndens sammanträde

[Fritids- och folkhälsonämnden, sammanträde 2023-08-29 13.00 - Borås Stad \(boras.se\)](#)

9. Protokoll från Centrala samverkansgruppen CSG,

[Protokoll från CSG - Borås Stads intranät \(boras.se\)](#)

Protokoll från Förvaltningssamverkansgruppen

[Möten och protokoll - Borås Stads intranät \(boras.se\)](#)

10. Facklig information

- Nordea har sagt upp avtalet för facklig avgift för Kommunal.

11. Övrigt

- Elin & Louise kollar upp utvärdering av årlig uppföljning med skyddsombuden. Senast 30 september. Hur har vi arbetat med det. Förbereder, planerar och genomför men följer inte upp. Gör vi det bättre nu? Elin skickar ut till skyddsombuden och ber dem återkoppla senast 22 september.
- Spara 12 miljoner kronor inför 2024.
- Louise sprider Kommunals information på Dalsjöbadet.
- Kolla över LSG dagarna inför framtiden. Nästa möte bokas in 26 september 13.00, lokal Teknik.

Underskrift

Verksamhetschef Badverksamheten   **Företrädare Vison / Sekreterare**

Underskrift	Underskrift
Namnförtydligande Mona Carlbom	Namnförtydligande Louise Nyhlén

Underskrift

Företrädare Kommunal   **HR**

Underskrift	Underskrift
Namnförtydligande Elin Larsson	Namnförtydligande Ann Kullander

Protokoll för lokal samverkansgrupp (LSG), Mötesplatser och öppen ungdomsverksamhet

Datum	23-09-06	
Tid	14:45-16:15	
Plats	Sturegatan 38, Borås	
Deltagare	Marie-Louise Bengtsson Ida Stjerna Tina Brodin Simon Erlandsson Stina Graad	Verksamhetschef, ordförande Verksamhetsutvecklare HR Sekreterare Kommunal Vision

1. Dagordningen godkänns (med ev. ändringar)

Dagordningen godkänns med tillagda informationspunkter

2. Genomgång av föregående protokoll/minnesanteckningar

Inga kommentarer.

3. Organisation och personalförändringar

3.1 Uppdragsbeskrivning Fritidsledare

Beslutad och samverkad

4. Verksamhetsfrågor

4.1 Information Fristad

Ny enhetschef på plats. Fortsatt dialog med personalen och provar verksamhet i hallen en gång i veckan. Inväntar fortsatt dialog med Fristad GOIF. Inga beslut tagna.

4.2 Information Kristineberg

Facket informerar om risker uppstår i verksamheten när fel/skador i fastigheten inte kommer åtgärdas eller underhållas. Oro för verksamheten då tillgång till ersättningslokaler inte presenterats.

Arbetsgivaren informerar om hur arbetet fortsätter på förvaltningsövergripande nivå samt att man inte är intresserad av att förlänga hyran av lokalen pga skador och brist på underhåll.

4.3 Information Brämhult/Fritidsbanken

Invigning 21/9. Ingen ny information av lokaler.

4.4 Artikel, Jonna Bornemark

Reflektionsrunda

5. Ekonomi

Inget nytt

6. Arbetsmiljö

6.1 Risk- och konsekvensanalys på dels förändrade öppettider och ändrade scheman med anledning av förändrat regelverk angående dygnsvila.

Inga åtgärder men uppföljning av schemaförändring vid årsskiftet.

6.2 Sjukfrånvaro

Arbetsgivaren informerar om utfall på sjukfrånvaro.

Verksamhetsområdet har en total sjukfrånvaro för juli 2023 på 7,76 % (juli 2022 visar på 4,54 %) och rullande 12 visar på 10,98 % (rullande 12 februari 2022 visar på 8,47 %).

6.3 Tillbud och arbetsskador

Arbetsgivaren informerar om inkomna tillbud och arbetsskador.

Facket föreslår en riskbedömning inför sommarverksamheten och parkleken.

Arbetsgivaren föreslår att vi inväntar utvärdering av sommarverksamheten och tittar på den tillsammans samt titta på vilka insatser verksamheten gör under sommaren och vilka insatser andra aktörer gör.

7. Samverkan

7.1 Utvärdering av årlig uppföljning

Genomförd och omhändertagen av HR

8. Nämndens sammanträde

Protokoll: <https://www.boras.se/4.57c85441578f0628c8292c8.html>

9. Protokoll från FSG och CSG

[FSG](#)

[CSG](#)

10. Facklig information

Stina Graad och Natalija Radinovic är skyddsombud för Mötesplatser och Öppen ungdomsverksamhet.

11. Övriga frågor

Underskrift

Arbetsgivaren**Sekreterare**

Underskrift	Underskrift
Namnförtydligande Marie-Louise Bengtsson	Namnförtydligande Tina Brodin

Kommunal**Vision**

Underskrift	Underskrift
Namnförtydligande Simon Erlandsson	Namnförtydligande Stina Graad

Protokoll för lokal samverkansgrupp (LSG), Mötesplatser och öppen ungdomsverksamhet

Datum	23-10-11	
Tid	13:30-15:00	
Plats	Sturegatan 38, Borås	
Deltagare	Marie-Louise Bengtsson Ann Kullander Tina Brodin Simon Erlandsson Stina Graad	Verksamhetschef, ordförande Verksamhetsutvecklare HR Sekreterare Kommunal Vision

1. Dagordningen godkänns (med ev. ändringar)

Dagordningen godkänns med tillagda punkter

2. Genomgång av föregående protokoll/minnesanteckningar

Inga kommentarer.

3. Organisation och personalförändringar

3.1 Nyrekryteringar

Arbetsgivaren informerar om nyrekryteringar, fritidsledare och aktivitetsledare samt att man gått ut med en intern intresseanmälan för två tjänster som ungdomssamordnare.

4. Verksamhetsfrågor

4.1 Information Fristad

Arbetsgivaren informerar om att man söker kontakt med Fristad GOIF för fortsatt samtal om samverkan runt lokaler. Samtidigt jobbar man vidare med workshoppar, om hur man kan driva en verksamhet i nya lokaler, både med personal och unga.

Facket uppmärksammar riskbedömningen inför en eventuell flytt, viktigt att samverkan med Fristad GOIF kommer med.

Återkommer till den frågan vid nästa LSG

4.2 Information Kristineberg

Arbetsgivaren informerar om att FOF har meddelat LFF att verksamheten inte är intresserad av ersättningslokal men att FOFN kommer ställa sig positiv till att gå in i nya lokaler på Kristineberg.

Vidare informerar arbetsgivaren om att enhetschef och skyddsombud ska träffa Kulturföreningen Tåget för att undersöka möjligheterna till samverkan runt Öppen ungdomsverksamhet. Man undersöker också möjlighet till verksamhet i lokaler på Göta, hallen på Kristinebergsskolan samt ser över möjligheterna med verksamhet med KUF på Kristinebergs bibliotek.

Facket påpekar att hanteringen av lokalfrågan lämnar en del övrigt att önska och bör lyftas vidare för att förhindra att man hamnar i liknande situationer framöver.

Förslaget är att frågan lyfts vidare till FSG med önskan om att man tar lärdom av hanteringen av lokalfrågan och att fack och arbetsgivare formulerar en gemensam skrivning.

Riskbedömning behöver göras inför flytt från lokalerna på Kristineberg.

4.3 Information Brämhult/Fritidsbanken

Arbetsgivaren lyfter att invigningen var lyckad.

FOF skriver fram ett ärende till nämnden att flytta Fritidsbanken till Harald Nyborgs-lokalen.

Facket uttrycker att det låter som en lyckad lösning med en central placering av Fritidsbanken.

4.4 Mötesplatsenkät

Arbetsgivaren informerar om brukarundersökningen för Öppen ungdomsverksamheten med ett mål på 993 svar. Viktigt underlag för fortsatt verksamhetsplanering 2024. Enkäten är öppen under tre veckor.

4.5 Fortbildning våldsprevention

Arbetsgivaren informerar om arbetet med våldsprevention, förutom grundutbildningar som alla anställda i verksamheten deltar i, har ett rullande arbete startats med fyra träffar per enhet för att kontinuerligt stärka upp arbetet. Under ett år ska alla enheter omfattas av förstärkningen.. Viktigt med energi i arbetet då det är basen i det trygghetsfrämjande arbetet inom verksamheten.

5. Ekonomi

5.1 Budget 2024

Arbetsgivaren informerar om att verksamheten, precis som hela förvaltningen, ser över lokalkostnader. Man ser också över antalet timanställda, särskilt vid planerad frånvaro under verksamhetsåret förväntas timanställda minska kraftigt.

6. Arbetsmiljö

6.1 Sjukfrånvaro

Arbetsgivaren informerar om utfall på sjukfrånvaro för augusti 2023.

Verksamhetsområdet har en total sjukfrånvaro för augusti 2023 på 8,75 % (augusti 2022 visar på 6,32 %) Den totala sjukfrånvaron på rullande 12 år på 11,03 % (rullande 12 augusti 2022 visar på 8,62 %).

6.2 Tillbud och arbetsskador

Arbetsgivaren informerar om inkomna tillbud och arbetsskador.

Statistiken sedan förra LSG är att det rapporterats fyra riskobservationer, två tillbud och två olycksfall.

6.3 Utbildning Otillåten påverkan, CKS

Arbetsgivaren informerar om att efter utbildningen har en kontakt tagits med CKS för att informera om hur verksamheten arbetar med våldsprevention för att skapa förståelse för att verksamhetens arbete ingår i en kedja av insatser mot våld och för trygghet.

6.4 Måltidsuppehåll

I och med de nya schemana har arbetsgivaren undersökt möjligheten att införa måltidsuppehåll på lördagar och föreslår en riskbedömning innan nästa LSG.

Kommunal vill lyfta ut den till en separat förhandling men välkomnar en riskbedömning som underlag till förhandling.

6.5 HR Informerar

Ser över möjligheten för en rutin för justering av flexsaldo gällande Kommunals avtal. När ett förslag finns ska det samverkas.

Skyddsrondsprotokoll ska skickas till HR för att lyftas på LSG.

Ny rutin i Borås Stad för kränkande särbehandling, den ersätter den tidigare förvaltningsspecifika rutin som Fritids- och folkhälsoförvaltningens haft.

Alla chefer ska gå igenom en löneöversynutbildning med sina medarbetare under hösten. Utbildningen är ett beslut i CSG och syftar till att öka kunskapen om löneöversynsarbetet inför 2024 års löneöversyn.

Flextidsavtalen för de administrativa avtalen har inte förändrats. Sedan ändringen av dygnsvilan åligger det varje medarbetare att följa reglerna om att man måste ha minst 11 timmars dygnsvila mellan arbetspassen, i annat fall kan sanktionsavgifter utdömas.

SKR har gått ut med att man kanske tolkat veckovilan för kraftfullt och ska göra en ny tolkning. Alla scheman som är klara och som ska utvärderas i årsskiftet fortsätter att gälla.

Bemanningsenheten har skapat en ny rutin som ska följas avseende de nya reglerna kopplat till dygnsvilan och veckovila för timvikarier. Viktigt att de som bokar vikarier får tillgång till de nya reglerna.

HR har uppmärksammat att Bemanningenheten använder titeln utbildad fritidsledare. HR tar frågan om att byta till aktivitetsledare med Bemanningenheten.

7. Samverkan

7.1 Svar på initiativärende

Arbetsgivaren informerar om ett initiativärende om lördagsöppet på serviceorterna.

8. Nämndens sammanträde

Protokoll: <https://www.boras.se/4.57c85441578f0628c8292c8.html>

9. Protokoll från FSG och CSG

Protokoll från Centrala samverkansgruppen [CSG](#)

Protokoll från Förvaltningssamverkansgruppen [FSG](#)

10. Facklig information

Facket träffas på morgonen inför varje LSG och önskar att kallelsen är uppdaterad senast då.

11. Övriga frågor

11.1 Tillägg om prövning av barnets bästa vid Riskbedömning vid förändring i verksamhet.

Vid Riskbedömning vid förändring i verksamhet läggs en kontrollfråga till om prövning av barnets bästa har gjorts.

11.2 Medarbetarenkäten

Arbetsgivaren betonar vikten av att alla medarbetare gör enkäten som är ute nu.

Underskrift

Arbetsgivaren	Sekreterare
Underskrift	Underskrift
Namnförtydligande Marie-Louise Bengtsson	Namnförtydligande Tina Brodin

Kommunal	Vision
Underskrift	Underskrift
Namnförtydligande Simon Erlandsson	Namnförtydligande Stina Graad